

Міністерство освіти і науки України  
Національний педагогічний університет  
імені М. П. Драгоманова  
Інститут філософської освіти і науки  
Кафедра філософії

# Григорій Іванович ВОЛИНКА

*Бібліографічний покажчик*

Київ  
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова  
2014

**УДК 1 : 378.113.1(092) : 012Волинка**  
**ББК 87.3 (4Укр) : 74.584(4Укр)738.1: 22.3+91.28**  
**В 67**

*Рекомендовано до друку Вченою Радою  
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова  
(протокол № 8 від 27 березня 2014 р.)*

**Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”**

**Наукова редакція:**

Упорядник бібліографічного покажчика – Н. І. Тарасова.  
Науковий редактор – Л. В. Савенкова,  
канд. пед. наук, засл. працівник культури України.  
Бібліографічний редактор – Г. І. Шаленко.

**В 67**      ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ ВОЛИНКА: біобібліографічний покажчик / Міністерство освіти і науки України ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Інститут філософської освіти, Кафедра філософії ; Наукова бібліотека / упоряд. : Н. І. Тарасова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 104 с. ; портрет. – Серія : “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”.

Біобібліографічний покажчик серії “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова” підготовлений на вшанування пам’яті Григорія Івановича Волинка, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Української академії політичних наук, доктора філософських наук, проректора з наукової роботи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, який 35 років свого життя присвятив науково-педагогічній діяльності університету та 25 років – керівництву кафедрою філософії.

У покажчику подано: нариси життя і науково-педагогічної діяльності, творчий доробок вченого у хронологічному покажчику друкованих праць за 1977–2014 роки (перелік монографій та підручників), а також літературу про академіка Г. І. Волинка та іменний покажчик.

**УДК 1 : 378.113.1(092) : 012Волинка**  
**ББК 87.3 (4Укр) : 74.584(4Укр)738.1: 22.3+91.28**

© Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2014  
© Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014



**ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ ВОЛИНКА**  
*доктор філософських наук, професор,  
завідувач кафедри філософії  
Інституту філософської освіти і науки,  
проректор з наукової роботи  
Національного педагогічного університету  
імені М. П. Драгоманова*

*Світлій пам'яті  
професора  
Григорія Івановича Волинки  
присвячується*

---

## ДУША І СЕРЦЕ ФІЛОСОФІЇ

Григорій Іванович Волинка – це доктор філософських наук, професор, академік Української академії політичних наук, заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти України, що обіймав високу посаду проректора з наукової роботи Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова і завідувача кафедри філософії Інституту філософської освіти і науки. Хоча часто поза усіма тими регаліями, які ми звикли перераховувати, додаючи до особистості, ми не бачимо саму людину. А Григорій Іванович – це передусім глибока непересічна щира Особистість. Талант філософа й педагога, прекрасного глибокодумного науковця й дисциплінованого організатора, вченого з ліричною тонкою душею, який так вміло поєднував у собі Григорій Іванович, дозволив йому стати за кермо великого крейсера наукової сфери НПУ, що централізував поважний академічний і професорський корпус, студентську молоду науку, міжнародне співробітництво вчених й чимало іншого.





Григорій Іванович став засновником і керівником власного масштабного проекту – наукової школи “Історична еволюція світової і вітчизняної філософії в освітньому контексті”. Вчений багато уваги приділив трансформації змісту філософської компоненти вищої освіти. За його навчальними програмами, посібниками і підручниками з філософських дисциплін досі навчаються студенти й аспіранти вищих навчальних закладів країни. Наукові інтереси професора поширюються на питання освітніх засад походження філософського дискурсу, історію філософії, методологію наукового пізнання, гносеологію і логіку, історію освіти.

Концептуальною знахідкою Г. Волинки стала парадоксальна перенадмірність інформаційної змістовності міфу. Міфи первісних народів – бездонні акумулятори досвіду. Оскільки не існувало сторонніх носіїв цієї інформації, вона мала повністю і без втрат передаватись в індивідуальні духовні світи представників кожного нового покоління. Рудименти засобів такої передачі добре працювали в навчальних закладах Платона (Академія), Аристотеля (Лікей), у середньовічних монастирських школах і навіть в університетах пізнього Середньовіччя. Всі вони орієнтувались на вичерпну освіченість, що фактично ставила освічену людину на межу знаного і незнаного, даючи широкі можливості для трансцендування творчості. У Нові часи починається жорстке дозування змісту освіти з його помітними плюсами і багатьма непомітними мінусами. Щоб позбутися принаймні деяких з мінусів Григорій Іванович вважав, що варто посилити увагу вчених освітян до близького і далекого історичного спадку, зокрема, до феномену перенадмірності освіти.

Нова стратегія трансформації змісту філософської освіти студентів і аспірантів, розроблена й впроваджена Григорієм Івановичем, стала новаторством у цій царині, адже виходила із принципів історичності, поліфонії і повноти. Вона надала можливість сучасному студенту вільно й творчо підійти до своїх наукових ідей, контекстуально мислити, практично втілювати напрацювання.

У науковій школі Григорія Івановича вирости більше двох десятків кандидатів, десятків докторів наук. Серед відомих представників школи А. Швецова, В. Корнієнко, Н. Мозгова, Т. Андрущенко, Ф. Кирилюк, Ю. Федів, І. Немчинов, М. Зайцев, Н. Шуст та багато інших.

---

Цими науковцями було розроблено принципово нові програми нормативних курсів з філософських дисциплін. У 1999 р. опубліковано перший в Україні великий підручник з історії філософії “Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика” (Г. Волинка, В. Гусев, І. Огородник, Ю. Федів). Вчені школи Ю. Федів і Н. Мозгова написали і у 2000 р. видали великий посібник “Історія української філософії” (наук. редактор Г. Волинка). Проведені науковцями Г. Волинкою, Ю. Федівим та Н. Мозговою дослідження університету як соціокультурного феномену показали, що саме педагогічний вищий навчальний заклад в сучасних умовах втілює класичну складову вищої університетської освіти. Бо саме він є прямим спадкоємцем базового структурного підрозділу перших університетів – факультету *artes liberales*.

Загалом переоцінити величезний внесок Григорія Івановича у розвиток філософської науки, культурології, педагогіки вітчизняного й зарубіжного простору неможливо. Та окрім чистого раціо Григорій Волинка став душею і серцем історії філософії, мудрим наставником для багатьох наступних поколінь і прикладом чесного й вірного вченого для колег.

*Віктор Андрущенко,  
ректор Національного педагогічного університету  
імені М. П. Драгоманова,  
доктор філософських наук, професор*

# ЖИТТЯ ФІЛОСОФІЇ І ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ

Перш за все, хотілося б підкреслити, що в усі часи існували та існують серед нас світлі особистості, що притягують до себе доброзичливістю, інтелігентністю, толерантністю, високою освіченістю та ще багатьма іншими прекрасними якостями. Глибокі знання, широкий кругозір, наукова інтуїція та високий рівень професіоналізму давали змогу Григорію Івановичу Волинці впродовж усього трудового шляху плідно працювати на відповідальних посадах. Його життєва мудрість, доброзичливість, принципова активна суспільна позиція незмінно привертали до себе творчих, небайдужих науковців, кращих представників студентської молоді.

Григорій Іванович вирізнявся науковим, педагогічним та організаторським талантом, високим інтелектом, працелюбністю і чуйністю.

... Моя перша зустріч з Григорієм Івановичем Волинкою відбулася восени 1977 року. Я була тоді студенткою третього курсу філософського факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Наш курс щойно повернувся з колгоспу і з перших чисел жовтня розпочалися заняття.

На третьому курсі нам продовжували читати “Діалектичний матеріалізм”, точніше ми розпочали вивчати його третю частину – “Теорію пізнання”. Перша й друга частини відповідно читались на першому і другому курсах: на першому – “Матеріалізм”, який нам викладав проф. О. І. Яценко; на другому – “Діалектику”, яку нам читав проф. В. О. Босенко, а на третьому мали читати “Теорію пізнання”. І якщо предмет “Діалектичний матеріалізм” загалом вважався серед студентів і викладачів одним із найскладніших предметів, то ще більше це стосувалось його останнього розділу – гносеології або теорії пізнання. Обширний курс з цієї дисципліни читав нам проф. І. В. Бичко – метр сучасної вітчизняної філософської думки, від лекцій якого й сьогодні філософське студентство перебуває



---

у захваті. Семінарські заняття за лектором І. В. Бичко мав проводити ст. викладач В. І. Гусев. Його ми й чекали на перший семінар з гносеології, але замість В. І. Гусева в аудиторію увійшов елегантно одягнений і дуже приємний на зовнішній вигляд молодий чоловік в окулярах, який спокійно і якимось зовсім по-домашньому почав розповідати нам досить складний теоретичний матеріал, який у його інтерпретації швидко ставав зрозумілим і доступним для нашого, щодо філософії, ще дитячого сприйняття. Цим молодим чоловіком і був Григорій Іванович Волинка – в той час аспірант другого року навчання по кафедрі діалектичного матеріалізму. Науковим керівником Григорія Івановича був тодішній декан філософського факультету – П. С. Дишлевий, який займався вивченням і розробкою філософських проблем природознавства. У нього було багато аспірантів, яких на факультеті називали “дишлоїдами” за їх неабиякі наукові здібності, високий інтелект та приналежність до наукової школи П. С. Дишлевого. Це справді була у ті часи найбільш інтелектуальна та креативна молодь філософського факультету. І ми, студенти третього курсу, дивились на них, як на небожителів. Вони здавались для нас недосяжно розумними і дуже дорослими. Одним із них і був Гриша (як його між собою ми називали).

Семінари Григорія Івановича стали для нас справжніми уроками “сократівської майевтики”. Я пам’ятаю, яку безцінну літературу з гносеології відкривав для нас Григорій Іванович: ми зачитувались В. О. Лекторским, Б. М. Кедровим, П. В. Копниним, Е. В. Ільєнковим, К. І. Мегрелідзе. Праця останнього “Основні проблеми соціології мислення” повністю перевернула наше до того примітивне бачення природи людського мислення. Ми зачитувались цією книгою, ретельно конспектували її. У мене досі зберігся ґрунтовний конспект цієї праці К. І. Мегрелідзе. Лише багато років потому я дізналась, що Мегрелідзе загинув у концтаборах, а тоді, в далекому 1977 р., у Передмові до “Основних проблем соціології мислення” було написано, що він загинув у 1944 р. на фронтах Великої вітчизняної війни.

Зараз я вже розумію, що певна налаштованість на логіко-гносеологічну проблематику залишилась у мене на все життя завдяки спілкуванню на тих семінарах з Г. І. Волинкою, а пізніше – з Ю. В. Кушаковим. Це були найяскравіші бесіди з молодими вченими тих часів. Саме тому логіко-гносеологічній проблематиці були

---

присвячені мої і кандидатська, і докторська дисертації. Ця ж проблематика склала основу тих навчальних курсів, які я викладаю й сьогодні, – “Філософія й методологія науки”, “Традиційна логіка”, “Математична логіка”, “Логіка і методи логічного аналізу тексту” тощо.

На семінарських заняттях Григорій Іванович розповідав нам про свої наукові інтереси, які були пов’язані з онтологічними і методологічними засадами стилю мислення в природознавстві ХХ ст. Розповідав нам також про свої поїздки до Валентина Фердінандовича Асмуса у Переделкіно, до м. Дубна Московської області, у ті часи найбільшого центру з досліджень у галузі ядерної фізики, до м. Казані, до м. Обнинська, до Москви на міжнародні наукові симпозіуми з філософії науки. Ми замріяно слухали і щиро вірили, що колись і ми будемо аспірантами і долучимося до таких величних наукових справ.

Минуло декілька років... Був уже 1981 рік. Я вже закінчила філософський факультет і після двох років викладацької діяльності в Київському політехнічному інституті була згодом направлена до аспірантури за спеціальністю “діалектичний і історичний матеріалізм” на кафедру філософії до Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького. І тут я знову зустріла Григорія Івановича – він вже захистив кандидатську дисертацію і працював асистентом цієї ж кафедри. Григорій Іванович дуже швидко пішов вгору – згодом став парторгом кафедри, а через деякий час – секретарем всієї парторганізації педагогічного інституту. Я добре пам’ятаю, як його кандидатуру обговорювали і рекомендували на кафедрі на посаду старшого викладача.

З 1989 р., після успішного захисту докторської дисертації, Григорій Іванович очолив кафедру філософії. Під опікою Г. І. Волинки кардинально змінилась проблематика кафедральних наукових досліджень. Вони все тісніше пов’язувались тепер із питаннями духовних засад розбудови держави, із світоглядними запитами вищої педагогічної освіти, з історією вітчизняної і зарубіжної філософії.

Історико-філософська школа, що склалася на кафедрі філософії під керівництвом Григорія Івановича, досить плідно працює над проблематикою світової та української філософії. Його вихованцями, які працювали у руслі зазначених питань, були підготовлені і

---

захищені 15 кандидатських і 7 докторських дисертацій. Це такі вчені, як К. Жоль, А. Толстоухов, В. Ярошовець, Ф. Кирилюк, Л. Гуріна, Я. Руга, В. Скотний, Б. Новикова, Г. Немчінов, Ю. Федів та інші.

Хочу відзначити, що Григорій Іванович, займаючи відповідальні адміністративні посади, завжди лишався глибоко інтелігентною, толерантною людиною і ніколи не ставився до людей зверхньо, формально або безвідповідально. Він завжди наголошував, що не можна адмініструванням і силовими засобами залучити когось до плідної наукової роботи. Члени його кафедри (і не тільки вони) завжди відчували його допомогу в подоланні будь-яких труднощів на освітянській ниві. Саме завдяки цим рисам його особистості колектив кафедри сьогодні не втрачає наукового запалу і творчої наснаги.

Він завжди підтримував вогник творчого натхнення серед своїх однодумців. А певні життєві обставини, які нерідко призводять до душевної розгубленості і навіть до відчаю, завдяки мудрим міркуванням Григорія Івановича оберталися не просто благом, але ще й певною життєвою перспективою.

Не можу не пригадати наші незабутні наукові розвідки кінця 90-х – початку 2000 рр., коли ми у кафедральному колективі трьох авторів (Г. І. Волинки, В. О. Дорошкевича, Н. Г. Мозгової) здійснювали цікаві невеликі дослідження з минулого нашого рідного міста, які знайшли своє втілення у статтях про родину Михайла Булгакова, про Миколу Федорова – засновника російського космізму, про часопростір Київської духовної академії.

Це були незабутні часи... Я з Володимиром Олександровичем Дорошкевичем розшукувала в архівах м. Києва та в Інституті Рукопису важливі для нашого дослідження документи, ми їх обробляли, але ступінь їх узагальнення Григорієм Івановичем завжди вражав високим теоретичним рівнем. Коментуючи нашу роботу, Дорошкевич завжди зауважував: "Наталя Григорівна, ми з Вами лише землекопи". Але нам з Дорошкевичем було за щастя працювати хоча б землекопами, бо ми були залучені до якогось таємничого процесу, сакральність якого розумів лише наш Гуру. Розрізнені факти, розкопані нами в архівах, які до цього були хаотично розпорошені в минувшині, в роздумах Григорія Івановича якимось дивним чином вибудовувались і вишиковувались у впорядковану систему, більш того в цій системі вимальовувалась причинно-наслідкова закономірність

---

розгортання до цього незрозумілих фактів. І це завжди вражало як мене, так і Володимира Олександровича.

Зараз я можу точно сказати, що працювати по-справжньому мене навчив саме Григорій Іванович. Він завжди пояснював, що є важливим, а що можна робити, як він казав, “лівою ногою”. Завдяки його науковому вишколу я захистила як кандидатську, так і докторську дисертації. Атмосфера його наукової школи – це вільна і приємна співпраця однодумців, які хоча б на короткий час об’єднались для розв’язання якоїсь значущої проблеми. І ми з Володимиром Олександровичем вдячні долі за ці миттєвості творчого спілкування з незабутнім Григорієм Івановичем.

*Наталія МОЗГОВА,  
професор, доктор філософських наук  
Володимир ДОРОШКЕВИЧ,  
професор, кандидат філософських наук*

---

## ФІЛОСОФ – РОМАНТИК

Люди говорять, що талановита людина – талановита в усьому. Таким був Григорій Іванович Волинка.

Він талановитий учений, педагог і керівник. Григорій Іванович – професійний філософ з ґрунтовною освітою Шевченківського університету, з власною науковою школою, з величезним переліком наукових праць та цілою когортою вдячних учнів.

Його науково-організаційні таланти завжди були у полі зору керівництва і активно використовуються на високих керівних посадах. Філософська глибина і життєва мудрість Григорія Івановича дозволили швидко і посутньо розставити акценти у науковому дискурсі в будь-якій аудиторії. Його глибокі філософські знання та уміння доступно і образно розповісти складні філософські теорії, новітні дослідження завжди зачаровували студентську аудиторію.

Неодноразово сама була свідком, як його яскрава розповідь про своїх університетських викладачів, роки навчання спонукала студентів до творчої діяльності, до власних перших філософських пошуків. Широта душі Григорія Івановича робила його доступним для вихованців, а вимогливість і принциповість – завжди результативними і мобілізуючими у спілкуванні з ними. Не випадково, значна частина його студентів обирає життєвий шлях науковця.

Але найбільший талант Григорія Івановича, як на мене, – це його уміння зберегти щирість і безпосередність сприйняття. Успішний учений і педагог – тонкий лірик і романтик. В сучасному світі зберегти гармонію цих дорогоцінних людських якостей мало кому вдається.

Пригадую, як ми з Григорієм Івановичем, моїм науковим консультантом, йшли вулицями нічного Львова після захисту дисертації. Ми всі були зачаровані його щирим захопленням красою міста, його глибокою ерудицією і яскравою розповіддю про архітектуру та історію Львова. Величезний оберемок квітів ми

---

поклали до пам'ятника Тарасу Шевченку і Григорій Іванович читав його поезію, жваво спілкувався із львів'янами.

Він тонко відчував красу цього світу. Не випадково, його хобі – фіксувати на фотоплівку портрети людей, вишукані композиції квітів, пейзажів, несподіваний ракурс звичних об'єктів. Його талант людини увиразнювався тонким гумором, легкою іронією і позитивним настроєм на життєву хвилю.

Григорій Іванович і сьогодні залишається моїм науковим і життєвим наставником.

Талановитій людині, талановитому ученому, талановитому педагогу шаную і повагою лягають Шевченкові слова:

“Я люблю или, лучше сказать, обожаю все прекрасное как в самом человеке, начиная с его прекрасной наружности, так само, если не больше, и возвышенное, изящное произведение ума и рук человека”.

*Тетяна Андрущенко,  
професор, доктор філософських наук*

---

## ЛЮДИНА, ЩО ПОРОДЖУЄ СУМНІВ

Ми познайомилися трохи більше шести років тому. Саме стільки минуло з моменту, коли Григорій Іванович надав мені можливість проявити свої наукові та педагогічні здібності на кафедрі філософії Інституту філософської освіти та науки. Звичайно, за цей час було достатньо зроблено, і в першу чергу для мене: я влився в колектив кафедри, під керівництвом наукового керівника – Григорія Івановича – захистив дисертацію, сформувався як спеціаліст.

В той же час про талановиту людину писати завжди не просто... Притаманні Григорію Івановичу риси – доброта та любов, які неодноразово проявлялися ним, коли я був випадковим свідком його розмов про рідних, особливо про онучек, про близьких друзів та однодумців філософської ниви.

Тому мабуть з моєї сторони не варто говорити про такі безперечно риси, притаманні Григорію Івановичу, як доброта та любов, які неодноразово проявлялися ним, коли я ставав випадковим свідком його розмов про рідних, особливо про онучок, про близьких друзів та однодумців філософської ниви.

Не варто мені відзначати ту неймовірну працьовитість, наполегливість, авторитетність серед колег, високу компетентність Григорія Івановича, яка неодноразово була проявлена в тому числі при допомозі мені, як молодому недосвідченому викладачеві та аспіранту. Про це обов'язково зазначать керівники та колеги, що займають посади на одному з Григорієм Івановичем рівні.

Я б хотів окреслити декілька штрихів, одиничних рис-проявів, які ґрунтуються на моєму досвіді спілкування з Григорієм Івановичем, і які, на мою думку, лише підтвердили б ці його чудові якості.

Перш за все хотілося поділитися своїм досвідом індивідуального навчання у Григорія Івановича, коли я був його аспірантом. Темою, яку я сам запропонував, і що була пов'язана з творчістю Е. В. Ільєнкова, він загорівся відразу. Його думки зазвичай давали плідний ґрунт для моєї роботи, але було і дещо інше, чому мене навчив мій науковий керівник – це педагогічний такт. Його наукові настанови носили скоріш вигляд поради старшого товариша, ніж чітке керівництво до дії. В жодному випадку він не намагався

---

обмежити моєї свободи творчості. Процес написання дисертації став для мене в радість, і результат – захист дисертації – теж пройшов успішно.

Хотілося б відзначити і той організаційний талант Григорія Івановича, який відіграє ключову роль у збереженні на кафедрі філософії чудового внутрішнього клімату, що ґрунтується на співпраці, взаємодопомозі, толерантності в колективі. Не дивлячись на всі свої можливості впливу на кафедру, чи то методом “кнута”, чи то “пряника”, Григорій Іванович завжди обирав форму спілкування зі своїми підлеглими у вигляді розмірковування, переконання чіткою аргументацією – як результат, плідна наукова робота кафедри по виданню колективних підручників, хрестоматій, навчальних програм тощо. І в той же час ця робота ніколи не погіршувала як моєї індивідуальної наукової роботи, так і робіт моїх співробітників. Більше того, без сварок, без принижень “менших” “старшими” кафедра постійно займає провідне місце серед інших наукових структур університету, що формально відобразилося у значній кількості нагород.

І під кінець хотів зазначити про ще одну доволі цікаву рису Григорія Івановича, що не може не імпонувати мені, як молодому викладачеві. Це його вміння спілкування з аудиторією. Чи-то на зустрічах зі студентами, аспірантами, чи-то під час засідання кафедри він завжди говорить довго, що є властивістю більшості представників філософського цеху. Про те головне, як він це говорив. Григорій Іванович наче вів діалог, на кшталт діалогів Платона. В його розмірковуваннях думка грає всіма барвами, зачіпаючи різні аспекти різних проблем, і не залишаючи байдужих слухачів. Його промова не просто носила розповідно-інформаційний характер, вона була сповнена прихованих запитань, що породжують у молоді сумнів. А це є основою будь-якого філософування.

Скільки ідей було взято молоддю з його лекцій, промов, доповідей, скільки було під їх впливом написано рефератів, курсових бакалаврських, магістерських, дисертацій. В тому числі і моя робота.

Так склалося історично, що з Григорієм Івановичем мене звела певна випадковість, а сталося так, що закономірність, і я їй за це дуже вдячний.

*Віталій ПОНОМАРЕНКО,  
Корнет філософських наук*



---

## З ТИХ ЛЮДЕЙ, ЩО НАВЧАВ БУТТЮ...

Дозвольте намалювати картину. Такий собі невеличкий шматочок словесного сюрреалізму.

—  
Григорій Сковорода... Платон і Біблія у полотняній торбинці...

Київський Поділ... Академічні коридорчики... Староруські храми, що виходять на узбіччя, прикрашені недопалками, джинсами і свободою слова...

Усе це – окремі ліки омріяної Києвом, сецесією і голубами Царівни на ім'я Софія. *Philia Sophia*. Недосяжна наречена дивного бурсака на ім'я Костянтин Кирило...

У нареченої – довге, як сама думка, волосся...

Гаптовані кровавим золотом коси Василіси Премудрої – Історії...

—

Саме такі асоціації викликає у багатьох архетипічне слово “філософія” – у його первинному, живому, не заплямованому офіційно-ритуальним гротеском, значенні автономного Самосуцого Духу, любові до мудрості та мудрості любові. Григорій Іванович Волинка для багатьох людей, яких він навчав мудрості, став уособленням філософської ментальності, навіть ширше – філософського способу існування. Тому і слово “вітальне” важко пов'язати тут із власне “привітанням”, хочеться абсолютно довільним чином пограти у фонетику і співвіднести його з романо-германським “vital” – “живий”, “життєво важливий”.

Григорій Іванович, як постать, стопроцентно вітальна – з тих людей, хто навчав Буттю.

Виникає запитання: а чи взагалі Буттю можна навчити? Хіба оту шалено-щемливу у своїй неловимості *Existentia* ухопиш педагогічною указкою, розпишеш маркером по дошці, закуєш у тотальну словесну формулу лекції? – Звичайно, ні. – Але є ще така річ, як спілкування “поза”. Вихід за межі жанрового ліміту навчально-виховного процесу на рівень “людського, власне людського” (чи

---

божественного, власне божественного?). Багато з тих, хто відвідував філософські діалоги під перевіреною часом освітньою маркою “від Григорія Волинки” знає, як виходить так, що відбувається у царстві думки те, чого абсолютно не може бути, бо суперечить буденній логіці. Як виходить так, що абсолютний мінімум у Миколи Кузанського співпадає з абсолютним максимумом? Як виходить так, що образ мислячого очерету у Блеза Паскаля виріс із перекинутої через міст у прірву карети французького генія, яка стала символом європейського бароко?.. Григорій Іванович умів це пояснювати не просто захоплено доступно, а з такою принадною інтелектуальною іронією, що у багатьох з нас, хто навчався у Волинки, він асоціювався не тільки з Сократом, але ще й з чарівливим у своїй уїдливій чесності лікарем і мушкетером Рене Декартом.

Cogito ergo sum – це верхівка космічної прірви. Прірва – ось краще слово для окреслення філософських глибин. У Марини Іванівни Цвєтаєвої колись була така етимологія слова “безодня”. Російською “бездна” – “без дна”. У свій час Сергій Борисович Кримський писав, що навіть коли людина дивиться у вічі Ікони, у спину їй дихає вічний холод небуття. Погляд ікони і той, нумінозний, погляд Чогось у лопатки – це два ліки однієї і тієї ж самої безодні, або, як сказав би Омар Хайям, – “дві прірви небуття, а між ними – Ти, подібно їм – Ніщо”.

Григорій Іванович умів донести до кожного шляхетну думку про самотність філософа. Про його віддаленість й одночасно приналежність до всього того, що у світі називається “звичайним, повсякденним, необхідним”. Можна сказати, що уроки філософії від Григорія Івановича – це уроки свободи – внутрішньої фроммівської свободи, яка робить людину вкрай вразливою і при цьому непереможною у буремній лихоманці суспільно-політичних, релігійних, сімейних та особистих пристрастей.

Сказавши основне, можна від екзистенційно-духовного рівня перейти на соціально-технократичний і сказати кілька слів про рівень фахової компетентності Григорія Івановича. Блискуча обізнаність у культурі античності і Середньовіччя, доведена науковими працями і лекціями. Дотепна емоційна манера викладу. Вдалиий, убивчий іноді, – жарт. Довільне володіння майєвтикою і ведення по-справжньому сократівського діалогу. Неперервна напружена увага до кожного із вихованців. Здатність у потрібний момент “винести” себе як

---

вихователя “за дужки” і зробити тим, хто виховує, “суб’єктом”, – саму Істину, – самих Декарта, Паскаля, Зеньківського і т.д., – навколо яких, як курчата навколо квочки, в’ються і в’ються у діалектичному танці пташенята окремих висловлювань, то стикаючись, то розбігаючись, але завжди переплітаючись у невербальний підтекст Духу Цілого.

Привітна усмішка, щира комунікабельність. І при цьому – сумні очі. Очі, які нагадують нам про безодню *Existencia* і, подібно до його книг, увесь час піднімають над буденним.

Якось Григорій Іванович сказав, що класик філософії діалогу – Мартін Бубер – був дуже самотньою людиною. Важко не погодитися із цим. Кожний, хто обирає собі наречену на ім’я Софія, носить глибоко у власному підсвідомому змученого фаустівською тугою одинокого бурсака Костянтина.

Це – трагічне щастя – бути Мислителем. Поетом. Іншим. Палити ніжне м’ясо свого особистого життя на безжальній пекельній сковороді пошуку правди, щоб зрештою, – побачити омріяний Едем Григорія Савича – царство Істини, Духу, Бога – Мир-город.

Григорій Іванович Волинка знайшов свій Мир-город. Періодично він із нього повертався у вир суєти суєт. І, повертаючись, свідомо чи підсвідомо, забирав когось до себе у гості.

Мабуть, що коли ми усі станемо боддхісаттвами, Мир-городом назветься цілий Всесвіт!

*З повагою,  
Є. БІЛЬЧЕНКО та Н. АДАМЕНКО*

**Сковорода**

*Філософу Григорію Волинці  
Там, де з Богом домашні відносини  
Не керуються жодною силою, –  
Побудоване Місто Філософів:  
Там – палаці із баштами синіми;*

*Там – кав'ярні, де каву і віски п'ють  
Ті, що з Гегелем тудингом снідали;  
Там – собори із гострими вістрями,  
Мандариновим вишиті снігом... і*

*Є там діти.  
Їх звать Іхтіандрами:  
Діти дихають сіллю і цедрою,  
Діти море вивчають по атомах,  
Діти грають у шахи із Цезарем.*

*Там монархи вклоняються митарям,  
Там монахи братаються з сестрами...  
Відведи мене, Боже, у Мир-город –  
У Полтавську Губернію Всесвіту.*

2 лютого 2014 р.

---

## ОСОБИСТІТЬ ФІЛОСОФА З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ

У своєму житті мені довелося зустріти напрочуд цікаву, колоритну особистість, котра відіграла значну роль у моїй подальшій викладацькій долі. Трапилося це восени 2006 року, коли після захисту кандидатської дисертації я прийшла працювати до Національного педагогічного університету, на кафедру філософії. Мова йде, звичайно ж, про її очільника – Григорія Івановича Волинку. Вже перша зустріч із завідувачем та спілкування з ним справили на мене незабутнє враження.

Згадуючи знайомство із завідувачем, мені хотілося б сказати, що Григорій Іванович справив враження не лише високоосвіченого, талановитого філософа-професіонала, але і напрочуд доброзичливої, справедливої та порядної людини. Сьогодні для мене це Людина з великої літери, людина, котра одночасно уособлює в собі якості як ефективного, вимогливого керівника та принципового педагога, так і мудреця-розрадника, котрий ніколи не відмовить у щирій пораді. Недарма ім'я “Григорій” у перекладі з грецької мови означає “світлий”.

Сучасна кафедра філософії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова мала очільника, котрий ставиться до колективу як до великої дружньої родини, кожен з членів котрої може звернутись до нього і бути почутим та зрозумілим. Доброзичливий гумор Григорія Івановича та його весела вдача, на моє глибоке переконання, є джерелом тієї непересічної кафедральної атмосфери психологічного комфорту, що сприяє не лише згуртованості колективу, але і його високоефективній співпраці.

Мені пощастило у своєму професійному житті працювати поряд з людиною щедрої, доброї душі, душевне багатство і духовна сила котрої стали життєвим прикладом для багатьох колег, друзів та знайомих нашого філософа, які поважають та наслідують його життєві принципи. І це не дивно, адже Григорій Іванович, як людина

---

високих моральних якостей, є уособленням високодуховної культури, шанобливого ставлення до людей та життєвої рівноваги.

За сім років співпраці та співавторства у підготовці нормативних і спеціальних курсів для студентів-філософів, я не могла не помітити також неабиякої працездатності дослідника, його готовності розробляти найскладніші проблеми сучасної філософії та її міжгалузевих зв'язків. Живий інтерес до поступу філософського знання XXI століття, його теоретико-методологічних перспектив у найближчому та віддаленому майбутньому, дозволяє позиціонувати професора як людину щиро закохану у справу свого життя. Переконана, що доти, доки такі люди перебувають серед нас і власним життєвим прикладом дають нам дороговкази – як то робили найвидатніші філософи усіх часів – українська філософія та українська культура ніколи не втратять своєї актуальності для прийдешніх поколінь.

*Тетяна Глушко,  
доцент кафедри філософії*

---

## СЛОВО ПРО НАСТАВНИКА

Перша моя зустріч з Григорієм Івановичем відбулася на початку липня досить далекого вже 1997 року. Щойно отриманий диплом про закінчення тодішнього педагогічного факультету, нині Інституту педагогіки і психології нашого Драгоманівського університету, подальші плани на повноцінно доросле життя, і знову вибір шляху. Можливості різні, іноді несподівані. Так сталося, що за згодою найдорощих людей я спробував піти далі, продовживши навчання в аспірантурі. Напевно, в цьому проявилось те, що називають Божим промислом, бо як інакше пояснити, що остаточне рішення було прийняте щодо історії філософії? Стежка привела на кафедру філософії, в обстановку, більш ніж скромну навіть для тих часів. Це зараз, через сімнадцять років, ми збираємося у затишному, прикрашеному квітами приміщенні, де окремих кабінет має людина, яку, не побоюся сказати, переважна більшість колективу кафедри по праву може назвати не просто старшим і головним, а справжнім вчителем і наставником, брати приклад з якого ми мали щасливу можливість і велику честь.

Того літнього ранку з особливим хвилюванням я переступив поріг кафедри. Адже позаду лишилася не тільки студентська пора, а й перші кроки у світ філософських наук. В ці ж хвилини, коли справа вимагала звернутися особисто до майбутнього керівника, і почалася історія нашої спільної з Григорієм Івановичем справи. Що сказати: доктор філософських наук, професор, академік Академії політичних наук України, а поряд – учорашній студент, який побажав присвятити себе філософії? Та ще й без підготовки, зовсім з іншої спеціальності? Тоді довелося пережити справжнє випробування: стримане, навіть суворе слово про необхідність ще раз обміркувати свій вибір, можливо, звернутись на іншу кафедру. Як це нагадує перевірку усвідомлення і твердості наміру, не побоюся сказати, настоятелем монастиря, адже йдеться про справу життя і справжнє, достойне учнівство, і взагалі, про входження до відповідальної та почесної спільноти! Тим більша і небезпека відмовитись, піти назад. Але... Наступні місяці – час підготовки до вступних іспитів до аспірантури, їх успішне складання. Нове життя: вибір теми майбутньої

---

кандидатської дисертації, велика школа самоосвіти, заняття з філософії. У першому півріччі наш потік працював зі світлої пам'яті Олексієм Пилиповичем Павелком, а весна 1998 року – в головному корпусі рідного університету головні філософські науки нам викладав наш наставник. Ще від того часу зберігаються спогади про те, як на лекціях і семінарах ми, аспіранти першого року навчання, у передчутті складання кандидатського іспиту намагалися виконати всі необхідні види робіт, а особливо бути достойними рівня володіння своєю наукою, який засвідчив професор Волинка. Саме він не скільки переповідав думки великих мислителів (яка небезпека механічного переказування прочитаного чатує на кожного, хто пробує себе в освіті!), скільки запрошував, вів нас до того, щоб ми бачили набагато більше, ніж маємо перед очима, або навіть зберігаємо в пам'яті. Звісно, ніхто з нас, навіть якби їй схотів, не міг уже відмовитися і від великої роботи прочитання значного масиву філософських текстів, і від усіх зусиль опанувати їх, віднайти потрібне для справжнього науковця, щоб достойно і вільно почуватися у своїй галузі знань.

Далі – іспити складені, а життя знову ставить питання руба: наскільки твердим є намір серйозно працювати? І в цей час Григорій Іванович став для мене не лише вимогливим керівником, а й справжнім учителем, який завжди може зрозуміти труднощі, допомогти в їх подоланні, підказати розв'язання складних завдань і в освітній, і в дослідницькій праці. З різних причин я вийшов на захист у 2005 році. Напевно, слід було обов'язково пройти особисту школу Григорія Івановича: невтомний, наполегливий, з усією уважністю збір матеріалів, своєрідне “життя в бібліотеці”, написання і видання журнальних статей, високоякісне читання лекцій, ведення семінарів, неупереджена, за високою планкою перевірка і оцінювання знань учнівської молоді. І, звичайно, робота над текстом дисертації. З року в рік, особливо після успішного захисту і отримання ступеня кандидата філософських наук, наш керівник і вчитель передавав нам особливу, неповторну рису справжнього філософа. Нехай мені вибачать деяку пафосність, але не можна не згадати тут, наскільки Григорій Іванович умів побачити нове і незнане у спадщині мислителів від Стародавності і до наших днів, у багатьох томах їхніх творів, не один раз перечитаних за цей час. І особливо світлим, життєствердним це є для нас, представників молодших поколінь. Бувало, після кількох занять часто відчуваєшся виснаженим, але варто прийти на звичайне засідання кафедри, і після вирішення виробничих питань з яким відчуттям оновлення сил запам'ятовуються слова нашого наставника



---

чи то про Платона і Аристотеля, чи про Спінозу і Локка, чи про походження філософії або вибір методів власних досліджень! Хоч яка втома, а іноді й далеко не найкращий стан, але варто послухати й прийняти до розуму і серця бесіду Григорія Івановича – і весь негатив зникає! Тільки праця, тільки пошук і віднайдення, тільки здобуток – ось не лише дороговказ для кожного з нас, а й справжня підтримка, без якої навряд чи можна обійтися тому, хто вирішив ґрунтовно трудитися у науці.

Окремо варто сказати і про спеціалізовану вчену раду з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук зі спеціальностей “філософська антропологія, філософія культури” та “історія філософії”, яку від 2006 року очолював наш наставник. Різні люди – і ті, з якими працюємо, і ті, яким даємо справжню “путівку в життя” науковця, різні долі – і тут душею спільної справи є Григорій Іванович. Під його керівництвом зростають не лише здобувачі, які проходять через нашу раду, а й кожен з нас. Для скількох працівників кафедри, Інституту філософської освіти і науки, цілого університету саме він відкрив великий шлях! Багатьох ми, “старожили”, пам’ятаємо ще від студентської лави, а потім – аспірантура, обговорення, успішний захист, отримання диплому, створення родини, доволі часто – материнство та батьківство.

Без перебільшення можна сказати, що ми, молодші викладачі кафедри, зростаємо, переживаємо становлення і розвиток особистості, проявляємо найкращі риси саме під керівництвом Григорія Івановича. Ще одна важлива риса нашого улюбленого вчителя – це високий моральний рівень, який засвідчується його особливим прикладом і який ми просто зобов’язані тримати вже тому, що не перший рік працюємо разом. Всяке буває в житті й на роботі, іноді важко переносяться напруга, невдячність, часом нападає зневіра. Але завжди – і твердою непохитною вимогою, і словом розради, і неповторним гумором наставника небажана обстановка розряджається, не лишаючи по собі й сліду. Особливо дорогими для мене є хвилини, коли вся кафедра збирається наприкінці календарного і навчального року: ми гуртуємося навколо Григорія Івановича, озираючись на пройдений шлях, зважуючи упущення і здобутки, залишаючи невдачі в минулому та визначаючи завдання на прийдешнє.

Якщо б у мене спитали, чому я навчився в Григорія Івановича, то відповів би, що найперше – це бути людиною, бути собою, найкраще, належним чином і належного часу робити свою справу. Долати

---

самого себе таким, яким сам собі не подобаєшся, завжди пам'ятати, що наше життя далеко не обмежується і не може обмежитися буденністю, навіть часом. Адже людина завжди долає ці межі, така в неї природа і сутність. Багато ще хочеться сказати. Напевно, і про інших своїх учителів, особливо доктора філософських наук, професора Наталію Григорівну Мозгову, яка викладала нам, студентам-художникам логіку навесні 1996 року, захистила докторську дисертацію під керівництвом Григорія Івановича, і майже десять років тому офіційно вперше підготувала кандидата філософських наук, який пише ці рядки, зараз же є його науковим консультантом у докторантурі. Найкращі хвилини пов'язані зі співпрацею з нашими професорами – доктором філософських наук Ігорем Геннадійовичем Немчиновим, кандидатами філософських наук Володимиром Олександровичем Дорошкевичем і Юрієм Олександровичем Федівим. Напевно, як ніколи відчувається і спадковість поколінь, і особистий обов'язок перед людьми, які так багато зробили для мене, і готові робити все. А чи кожна філософська спільнота стає свідком серйозних розвідок у царині духовності, особливо славної традиції ісихазму, поєднаних з сучасною філософією науки? А відкриття Григорієм Івановичем освітогенної концепції походження філософії, яке відбулося просто на наших очах у 2000–2005 роках?

Хто б міг повірити, що за ці роки я опаную цілі галузі знань, про які на студентській лаві міг лише здогадуватися, і освоюватиму найвідповідальніші види робіт: від викладання сучасного природознавства, логіки, історії філософії, власних наукових досліджень до видавничої справи і підготовки особливо важливих документів? І все це завдяки досвіду й мудрості філософа Григорія Івановича Волинки, який 35 років згуртував колектив в єдину спільноту, і 25 років безпосередньо керував кафедрою філософії.

*Богдан Костянтинович (Костьович) МАТЮШКО  
У 1997–2000 роках  
аспірант кафедри філософії  
НПУ імені М. П. Драгоманова,  
від 2000 року викладач,  
нині кандидат філософських наук, доцент, докторант*

---

## КІЛЬКА СЛІВ ПРО ВЧИТЕЛЯ

З Григорієм Івановичем Волинкою вперше ми зустрілися у далекому 1990 році. Він виявився першою людиною в нашому університеті, з ким мені довелося познайомитися й мати розмову. Звичайно, це надто голосно сказано – вести розмову. Про що йому, тоді одному з наймолодших докторів наук, котрий нещодавно очолив кафедру філософії провідного столичного вузу, було розмовляти зі мною, хлопцем, який щойно закінчив навчання на філософському факультеті...

Важко сказати, що саме розгледів в мені тоді Григорій Іванович й чому взяв працювати на кафедрі. Не мені судити, але якщо й був в мені якийсь потенціал, то над ним належало ще працювати та працювати. Моїм же першим враженням було міцне рукостискання, яким вітав професор. У мене викликають довіру люди, які вітають міцним рукостисканням. Й довіру я відчув до Григорія Івановича буквально з першої зустрічі. Усі наступні роки я не перестаю переконуватися, що Григорію Івановичу можна довіряти. У наш складний час (втім, наче ми знаємо часи не складні?) професор Волинка залишався незмінно надійним.

Є у Григорія Івановича ще одна, справді унікальна для керівника такого рівня, якість. Він завжди готовий підтримати колегу й підтримка ця не обмежиться словами, а обов'язково матеріалізується в конкретних справах.

Думаю, що не помилюся, якщо скажу, що не одна сотня людей в нашому університеті зробила крок (а то, й не один) вперед у своїй науковій та професійній кар'єрі виключно завдяки вмінню Григорія Івановича в потрібну хвилину підставити своє могутнє плече, в найвідповідальний момент сказати своє вагоме слово.

Звичайно, кожен з нас є по-своєму унікальним та навіть геніальним. У якийсь момент чи не кожному з нас (принаймні, у молоді роки) здається, що йому вдалося сказати *Urbi et Orbi* своє неповторне слово, гідне філософських анналів. Іноді здається, що вже одного факту написання тексту достатньо для визнання. Якщо не



світового, то гідного наукового ступеня напевно. Однак, це далеко не так. Життя – штука сувора й без допомоги наукового керівника або консультанта торувати шлях надзвичайно складно. Й цю допомогу Григорій Іванович незмінно надавав своїм учням.

Я й на своєму особистому досвіді переконався, що без підтримки Григорія Івановича ані моя кандидатська (Г. І. Волинка був науковим керівником), ані моя докторська дисертація (Г. І. Волинка був науковим консультантом), напевно, так й не були б закінчені. Й звичайно, їхньому захисту надзвичайно серйозно сприяло те, що на титульному аркуші було прізвище професора Г. І. Волинки. У філософських наукових колах всім добре відомо, що дисертанти, котрі пройшли школу такого вчителя, як Григорій Іванович, порожні тексти не пишуть. Професор такого не подарує...

Й тут необхідно відзначити ще одну особливість Григорія Івановича. Однією з головних “таємниць” того, чому підопічні професора Волинки таки непогано пишуть, є те, що професор Волинка сам знав надзвичайно багато. Причому, такого, що й не снилося багатьом іншим, не менш титулованим, особам.

Тому ані працювати під його керівництвом, ані навіть просто підтримувати з ним розмову на належному інтелектуальному рівні було нелегко. Але скільки ж усього можна було почерпнути із спілкування з Григорієм Івановичем...

Іноді достатньо одного історико-філософського прикладу від нього, щоб в голові з’явилося розв’язання складної проблеми з власним текстом. Іноді півгодинної розмови “про життя” вистачає для того, щоб остаточно скласти мозаїку того чи іншого філософського дослідження, яка до того жодним чином не підкорялася.

Його знання філософії та життя ні в якому разі не пригнічувало співрозмовника, а стимулювало його братися за книжки й читати. Григорію Івановичу майже ніколи не доводиться когось змушувати писати дисертацію або статтю. Розмовляючи з колегою (чи молодим, чи вже й не дуже), Вчитель так тонко підводив співрозмовника до думки про необхідність працювати, що для нормальної порядної людини й виходу іншого не залишається, як читати, читати й читати. А якщо така людина читає, то у неї цілком природно з’являється потреба писати. Решта – справа техніки.

А технікою нашого нелегкого ремесла Григорій Іванович володів блискуче. Просуваючись службовими сходами та поринаючи в коло

---

адміністративних справ та текстів, багато хто з керівників втрачає смак до живого слова. Але тільки не професор Г. І. Волинка. Його власні тексти є прикладом філігранної роботи з філософською проблематикою, результати якої подавалися гарною зрозумілою мовою. Завдяки цьому найскладніші речі раптом (ледь не дивним чином) виявляються доступними розумінню та усвідомленню.

Робота Григорія Івановича з текстами колег просто вражала. Два-три штрихи й заплутане “темне” місце прояснюється. Не тільки в тексті, але й в голові автора...

Наше спілкування з Григорієм Івановичем ніколи не мало формального характеру. Це, швидше, бесіди, роздуми, в процесі яких формується спільність поглядів не тільки на філософські, а й на світоглядні питання.

Я точно знаю, що надзвичайно вдячний долі за те, що вона звела мене з професором Григорієм Івановичем Волинкою. Ще більше я вдячний самому Григорію Івановичу за прекрасне спілкування довжиною майже у чверть століття.

*Ігор Геннадійович НЕМЧИНОВ,  
професор, доктор філософських наук*

---

## С БЛАГОДАРНОСТЬЮ...

С первого дня знакомства мне стало понятно, что, будучи главой кафедры, её руководитель, профессор Г. И. Волынка, прежде всего, её душа. А когда у коллектива есть душа – есть за кем идти и чем заняться.

То, чем я расположена заниматься, в огромной мере способствует возможности реализовываться благодаря его отношению к профессии. Дело не только в точном умении держаться “на людях”, но в вере в дело и тех, кто делом занимается. Григорий Иванович, не дрогнув, вверил мне, в непростые как для кафедры, так и для меня, времена, наполненные аудиторией. Проходя испытание томительным этапом, неослабно чувствовала небезразличие руководителя – то, как он старался ничем не обнаружить моей слабости и необжитости.

Так же, несмотря на то, что никогда не была студенткой Григория Ивановича, постоянно извлекаю уроки его дара общего жития. Потрясающее чувство юмора, гостеприимство, всегда имеющаяся для рассказа история, загадочная песня, эмоциональная щедрость и опрятность освещают светом человечности все уставшее, затемненное и продолжают процесс тернистого труда в жизнеспособном состоянии. Ему удавалось отражать порок злободневности отсутствием изысканности в повседневном и формулы в словах. Неприязнь к “художественному свисту” и мастерам этого оригинального жанра притягивает всех открытых сердцем.

Таким образом, за время пребывания на кафедре, мне открылось, что недостаток – вещь часто преследуемая, но, к счастью, встречаемая только во временном мире. А значитдвигающаяся мимо и помимо настоящего. Что удерживать все “в порядке” и своей продолжительности – удел, не бросающийся в глаза, и нестерпимый, но предназначенный человеку. Что отношения строятся, когда

---

снимается надменность и корысть. Поэтому, поступающему с умыслом, быстро проходящему ступеньки карьерного роста, впору говорить о заветном с “портретами”.

Благодаря Григорию Ивановичу, я укрепилась в осознании того, что скверна преодолима, и стоит работать, невзирая на промахи, козни и неудачи.

*Л. А. ОБЛОВА,  
кандидат философских наук,  
доцент кафедры философии*

---

## ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ


### Г. І. ВОЛИНКИ

ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ ВОЛИНКА народився 1 травня 1949 року у місті Ніжин Чернігівської області в сім'ї робітників: Волинки Івана Тихоновича і Любові Дмитрівни.

- 1964 р. – закінчення 8-го класу середньої школи № 1 м. Ніжин;
- 1964-1968 рр. – навчання в Київському електромеханічному технікумі залізничного транспорту;
- 1968-1971 рр. – служба в армії;
- 1971-1976 рр. – навчання в Київському державному університеті імені Тараса Шевченка;
- 1976-1979 рр. – навчання в аспірантурі філософського факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка;
- З 1979 р. – працює в Київському державному педагогічному Інституті імені О. М. Горького на посадах: асистент, старший викладач, доцент;
- 1980 р. – захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук на тему: “Діалектико- матеріалістичні основи стилю мислення сучасної науки”;
- 1989 р. – захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук на тему: “Соціально-практична функція матеріалістичної діалектики”;
- З 1989 р. – очолює кафедру філософії КДПІ ім. О. М. Горького;
- 1991 р. – професор кафедри філософії;



- 
- 1997 р. – академік Української академії політичних наук;  
– нагороджений нагрудним знаком “Відмінник освіти України” (1997, 1999);
- 2000 р. – присвоєно почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки”;  
– увійшов до складу Експертної ради ВАК України;
- З 2003 р. – призначений на посаду проректора з наукової роботи та міжнародних зв’язків НПУ ім. М. П. Драгоманова;  
– нагороджений Подякою Київського міського голови;
- 2004 р. – увійшов до складу Громадської колегії при Голові ВАК України;  
– нагороджений нагрудним “Знаком пошани”;  
– нагороджений золотою медаллю № 1 “Михайло Петрович Драгоманов. 1841–1895 рр.”;  
– нагороджений орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня;  
– нагороджений Подякою Київського міського голови;
- 2006 р. – призначений головою спеціалізованої вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова по захисту дисертацій з філософської антропології, філософської культури та філософії освіти;  
– нагороджений нагрудним знаком “За наукові досягнення”;  
– нагороджений нагрудним знаком “Відмінник освіти України”;  
– нагороджений Почесною грамотою Академії педагогічних наук України;
- 2007 р. – нагороджений Патріархом Київським і всієї Руси-України Філаретом Орденом Кирила і Мефодія;

- 
- 
- 2008 р.** – призначений головою спеціалізованої вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова по захисту дисертацій з філософської антропології, філософії культури та історії філософії;
- призначений директором Інституту магістратури, докторантури (за сумісництвом);
  - за рейтингом 2007–2008 навчального року визнаний кращим професором НПУ імені М. П. Драгоманова;
- 2010 р.** – нагородження: удостоєн ордена “За заслуги” III ступеня – проректор по научній роботі Національного педуніверситета ім. М. П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор.
- 2014 р.** – 17 квітня професор Г. І. Волинка помер.



---

## *Нарис науково-педагогічної діяльності* **ПРОФЕСОРА Г. І. ВОЛИНКИ**

Григорій Іванович народився 1 травня 1949 р. у місті Ніжин Чернігівської області в сім'ї робітників Волинки Івана Тихоновича і Любові Дмитрівни. Після восьми класів Ніжинської середньої школи № 1 вступив до Київського електромеханічного технікуму залізничного транспорту, пройшов армійську службу. Випускник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (1976), аспірант філософського факультету (1976–1979). З листопада 1979 р. працює в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (тоді Київський державний педагогічний інститут імені О. М. Горького) на посадах асистента, старшого викладача, доцента, професора. З 1989 року очолює кафедру філософії, у вересні 2003 р. призначений на посаду проректора університету з наукової роботи та міжнародних зв'язків.

Доктор філософських наук (1989 р.), професор (1991 р.), академік Української академії політичних наук (1997 р.), заслужений діяч науки і техніки України (2000 р.). Кандидатська дисертація Г. І. Волинки “Діалектико-матеріалістичні основи стиля мислення сучасної науки” (1980 р.) присвячена онтологічним і методологічним засадам стилю мислення в природознавстві ХХ століття. Докторська „Соціально-практична функція матеріалістичної діалектики”, захищена у березні 1989 року, стосувалась історії і теорії діалектичного дискурсу та соціально-практичних функцій діалектики. Після отримання диплома доктора філософських наук (1989 р.) і призначення на посаду завідувача кафедри філософії керував аспірантами і консультував докторантів. Під опікою Г. І. Волинки кардинально змінилась проблематика кафедральних наукових досліджень. Вони все тісніше пов'язувались із питаннями духовних засад розбудови держави, із світоглядними запитами вищої педагогічної освіти, з історією вітчизняної і зарубіжної філософії. Його підопічними, працюючими у руслі зазначених питань, підготовлено і захищено 15 кандидатських і 5 докторських дисертацій. Понад п'ять років Г. І. Волинка входив до експертної ради ВАК України, є членом

---

спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій при НПУ імені М. П. Драгоманова і КНУ імені Тараса Шевченка. З 2004 р. увійшов до складу Громадської колегії при Голові ВАК України. У 2006 р. призначений головою спеціалізованої вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова по захисту дисертацій з філософської антропології, філософії культури та історії філософії.

Григорій Іванович є головним редактором журналу "Людина і політика", часопису "Культурологія. Релігієзнавство. Філософія", заступником Голови редакційної ради двадцяти серій Наукового часопису НПУ імені М. П. Драгоманова, членом редколегій журналів "Схід", "Історичний календар", "Пам'ять століть", "Нова парадигма", "Український богослов", "Генеза", "Філософія освіти", щорічника "Україна дипломатична" та інших видань.

Багато уваги приділяє трансформації змісту філософської компоненти вищої освіти. За його навчальними програмами, посібниками і підручниками з філософських дисциплін навчаються студенти і аспіранти. Наукові інтереси Г. І. Волинки поширюються на питання освітніх засад походження філософського дискурсу, історію філософії, методологію наукового пізнання, гносеологію і логіку, історію освіти. Опублікував понад 100 праць, серед яких 20 – це книги, написані у співавторстві і одноосібно.

Професор Г. І. Волинка удостоєний державних нагород і почесних відзнак громадських організацій. Він має державне почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України" (Указ Президента України № 1178 від 17 жовтня 2000 р.), нагрудний знак "За наукові досягнення" (Наказ Міністерства освіти і науки України № 27 від 3 січня 2006 р.), медаль "Відмінник освіти України" (1997 р., 1999 р.), нагрудний знак "Знак пошани" (Розпорядження Київського міського голови від 29 березня 2004 р., № 78), золоту медаль № 1 "Михайло Петрович Драгоманов. 1841–1895 рр." (Наказ ректора НПУ імені М. П. Драгоманова від 29 грудня 2004 р.), орден Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого II ступеня (Указ Патріарха Київського і всієї Руси-України № 994 від 28 квітня 2004 р.), орден Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня (Указ Патріарха Київського і всієї Руси-України № 998 від 17 травня 2004 р.), Орден Кирила і Мефодія (Указ Патріарха Київського і всієї Руси-України № 135 від 1 жовтня 2007 р.), подяки Київського міського голови № 12738 від 17 травня 2003 р. в № 28344 від 29 червня 2004 р., Почесну грамоту Академії педагогічних наук України (7 червня 2006 р.).

17 квітня 2014 року професор Г. І. Волинка раптово помер.

---

## ФІЛОСОФСЬКІ РОЗДУМИ З ПРИВОДУ...

*З інтерв'ю доктора філософських наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, Валентина Семеновича Крисаченка з професором Г. І. Волинкою:*

### **Про головні спрямування науково-педагогічної діяльності**

*– Григорію Івановичу, чисельні зовнішні відгуки і схвальні оцінки зробленого Вами і Вашими колегами, у тому числі і моя особиста, дають всі підстави серйозно говорити про наукову школу професора Г. І. Волинки. Ви виростили з півтора десятка кандидатів, п'ятьох докторів наук, опікувались становленням докторського ступеню та професорства багатьох нині відомих науковців, зокрема А. Швецової, В. Корнієнка, Н. Мозгової, Т. Андрущенко, Ф. Кирилюка, Ю. Федіва, І. Немчинова, М. Зайцева, Н. Шуст та інших. Ваші монографії, посібники і підручники, підготовлені разом з однодумцями, схвалені і науковою громадськістю, і студентством. Скажіть, будь ласка, а як Ви зсередини оцінюєте свою наукову спільноту, з якою так плідно працюєте?*

*– Скажу чесно, донедавна я не задумувався про якусь особливу інституалізацію своєї дослідницької групи. Першим про неї, як про наукову школу Григорія Волинки, публічно сказав мій шановний ректор академік В. П. Андрущенко. Я щиро вдячний йому за це.*

*Добре розумію, що з галузі гуманітарних наук, а особливо в освітянській сфері, твердження про існування якоїсь наукової школи, просто приречене на проблематичність. До речі, це певною мірою стосується і природничих наук, особливо на допарадигмальних стадіях їх еволюції, коли має місце конкуренція наукових співтовариств, методологічних підходів, ідей, інтерпретацій фактів. Лише з формуванням загальноприйнятої дисциплінарної матриці (парадигми) наука стає “нормальною”, а спільнота, яка висунула загальноприйнятую парадигму, – науковою школою. За радянських часів в гуманітарних науках була одна школа з єдиною загальноприйнятістю її парадигм. Зараз часи змінились. Тому на статус школи може претендувати будь-яка спільнота.*

---

Але, зрозуміло, що такі претензії мають бути обґрунтованими, а їх ґрунт – забезпечувати належну міру визнання спільноти з боку наукової громадськості. Найбільш ґрунтовні чинники конституювання наукової школи в гуманітарній галузі спробую хоча б побіжно перерахувати.

По-перше, це – визнаний науковий статус фундатора школи, його докторство і повне професорство, наявність солідних публікацій у провідних державних і недержавних видавництвах, почесні державні і академічні відзнаки, нагороди громадських дослідницьких спільнот, обрання до академій, підготовка докторів і кандидатів наук, головування у спеціалізованих вчених радах, керівництво періодичними фаховими науковими виданнями, членство у редколегіях тощо.

По-друге, спільна наукова і навчально-методична робота докторів і кандидатів наук, підготовлених фундатором, їх входження до спеціалізованої вченої ради при науковій школі з метою відтворення кадрового потенціалу, видання школою фахового наукового часопису, спільних публікацій, наявність аспірантури і докторантури.

По-третє, тематичні спрямування наукової роботи членів співтовариства, що мають певні позитивні особливості у порівнянні із спрямуваннями інших спільнот.

По-четверте, особливості інструментарію і методологічних підходів.

По-п'яте, оригінальність і новизна досягнутих результатів наукової роботи, їх визнання і цитування в Україні і за рубежом.

Основою нашої школи стала нечисельна молода наукова спільнота кафедри філософії, керівництво якою я успадкував від доктора філософських наук, професора Олексія Пилиповича Павелка у 1989 році.

Школу склали талановиті, добре освідчені і продуктивні науковці. До нас час від часу приєднувались фахівці інших навчальних і наукових закладів. Їх прізвища – серед моїх співавторів. Склад школи – принципово плинний, хоча в ній є константне ядро. Чого немає в школі – це домінування очікувано пануючої відносини "вчитель-учень". Я не вважаю себе вчителем, бо вчусь у своїх талановитих колег набагато ефективніше, ніж вони думають. Я вдячний їм, що вони не перестають бути щиро цікавими для мене. Отже, працюють, постійно долаючи власну обмеженість. Це зобов'язує.

---

І ще одне. Не можна адмініструванням і силовими засобами залучити когось до плідної наукової роботи. Тих викладачів, до кого такі засоби вимушено застосовуються, треба рекомендувати на інші, не викладацькі посади.

Нагадаю, що грецьке слово "схоле", від якого походить назва всіх шкіл, означає дозвілля, свободу від прагматики. Буття наукової школи – це вільна і взаєморадісна співпраця однодумців, які хоча б на короткий час об'єдналися для розв'язання якоїсь значущої проблеми.

Тож і моя школа базується на спільній або дотичній проблематиці, на всіма прийнятих підходах до проблем. Тому свою наукову школу я б назвав науковим співтовариством, до якого маю честь входити.

Розроблювана нами проблематика охоплює питання освітніх засад походження філософії, історичної еволюції філософських вчень у світі і в Україні, методології наукового пізнання, гносеології і логіки, культурології та історії освіти. Парадигма сповідуваних нами дослідницьких підходів характеризується пильною увагою до першоджерел, архівних документів, емпіричних матеріалів, логіко-методологічних засобів розв'язання поставлених питань. Продукція нашого співтовариства принципово орієнтується на доступність і зрозумілість. Адже пишемо ми не лише для вузьких фахівців, а й для студентів. Отут наша наукова спільнота справді є школою, оскільки всі ми – викладачі.

### **Пара фраз про досягнення**

*– Григорію Івановичу, а чи не могли б Ви у зв'язку зі сказаним вище назвати три – чотири незаперечні концептуальні здобутки наукового співтовариства професора Г. І. Волинки?*

Спробую, але боюсь, шановний Валентине Семеновичу, не всім вони видадуться незаперечними. Бо в філософії, як Ви знаєте, усі сперечаються з усіма. І це природно та доречно. Принаймні, коли сперечаються по суті.

Першим я би назвав суттєве уточнення концепції походження філософії та розширення уявлень про таємничу природу філософського дискурсу, здійснене мною в одній із недавно опублікованих книг. Як відомо, довгий час вважалося, що поява філософствування і філософії обумовлюється трансформацією міфу під впливом соціальних та пізнавальних факторів. Я звернув увагу ще на один фактор – освітній. Він виникає в цивілізаційні часи на ґрунті



релігії з її жорсткою увагою до гранично точного трансліювання новим поколінням букви і духу релігійних текстів. Перші школи були релігійними (школи шумерських писців, індійські школи муні тощо). Жорстко-аскетична організація освіти в таких школах породжувала феномен протестного простору в духовному світі індивіда. Я довів, що саме цей феномен спричинив найголовніші засади зародження філософського дискурсу, а саме, рефлексію, герменевтичну здатність, жагу розуміння і готовність до компаративного аналізу. Думаю, феномен протестного простору особистості, що індукується і сьогодишньою освітою, не буде обійдений нашими філософами освіти, культурологами, педагогами, оскільки робить зрозумілими безліч обставин входження індивіда в культуру.

Другою концептуальною знахідкою, детально проаналізованою у моїй книзі "Філософія Стародавності і Середньовіччя в освітньому контексті", стала парадоксальна надмірність інформаційної змістовності міфу. Міфи первісних народів – бездонні акумулятори досвіду. Оскільки не існувало сторонніх носіїв досвідної інформації, вона мала повністю і без втрат передаватись в індивідуальні духовні світи представників кожного нового покоління. Я прослідкував трансформацію засобів такої передачі і дійшов висновку, що їх рудименти досить добре працювали в навчальних закладах Платона (Академія), Аристотеля (Лікей), в середньовічних монастирських школах і навіть в університетах пізнього Середньовіччя. Всі вони орієнтувались на вичерпну освіченість, що фактично ставила освічену людину на межу знаного і незнаного, даючи широкі можливості для трансцендентування-творчості. В Нові часи починається жорстке дозування змісту освіти з його помітними плюсами і багатьма непомітними мінусами. Щоб позбутися принаймні деяких з мінусів, варто посилити увагу вчених-освітян до близького і далекого історичного спадку, зокрема, до феномену перенадмірності освіти.

Третім концептуальним здобутком нашого наукового співтовариства я назвав би розпочату ще у 1989 році розробку нової стратегії трансформації змісту філософської освіти студентів і аспірантів. Ця стратегія виходить із принципів історичності, поліфонії і повноти. Згідно з першим принципом, основою філософської освіченості має бути історія філософії. Згідно з другим – освіченість має включати максимально повне, в ідеалі – перенадмірно повне багатоголосся філософських питань і відповідей на них. Згідно з



---

третім принципом, студенти та аспіранти мають знати зміст усіх традиційних розділів філософії.

У ході здійснення цих стратегічних завдань нами були розроблені принципово нові програми нормативних курсів з філософських дисциплін. Була підготовлена і затверджена Колегією МОН України 25 березня 1993 р. “Програма кандидатського іспиту з філософії” (В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка та ін.). Здійснена підготовка і видання “Читанки з історії філософії” (у 6 книгах / за ред. Г. І. Волинка). У 1999 році нами був виданий перший в Україні великий підручник з історії філософії “Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика” (Г. І. Волинка, В. І. Гусев, І. В. Огородник, Ю. О. Федів). Завдяки своєму двадцятитисячному тиражеві підручник став доступним усім, хто вивчає філософію в Україні. Ю. О. Федів і Н. Г. Мозгова написали і у 2000 р. видали великий посібник “Історія української філософії” (наук. редактор Г. І. Волинка). Через два роки він був перевиданий за Державною програмою соціально значимих видань. У 2004 році за цією ж Держпрограмою вийшла прекрасно оформлена новаторська і змістовна книга Н. Г. Мозгової “Київська духовна академія. 1819–1920. Філософський спадок” (наук. редактор Г. І. Волинка). У 2005 році Н. Г. Мозговою видана глибока монографія “Логіко-гносеологічна проблематика в київській духовно-академічній філософії ХІХ – початку ХХ ст.”. Ми також підготували і у 2005 році видали підручник “Історія філософії в її зв’язку з освітою” (автори Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, І. В. Огородник, Ю. О. Федів). Вийшли два великі посібники з логіки (Н. Г. Мозгова) і “Філософські науки” (Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів). Всі вони втілюють принципи, визнані науковою школою.

По-четверте, хоча б побіжно назву декілька інших здобутків нашого наукового співтовариства.

Так, Н. Г. Мозгова довела, що логіко-гносеологічні пошуки професорів Київської духовної академії спричинювались європейськими революційними зрушеннями у галузі основ математики, математичної логіки та психології. І лише обумовлений специфікою закладу тісний зв’язок логіки з метафізикою загальмував розвиток логічної науки в Києві. Маю відзначити також досить вірогідний висновок про київські витoki такого масштабного феномену, як російський космізм та “філософія загальної справи”. Мною та Н. Г. Мозговою документально обгрунтований ідейний і

---

особистісний вплив випускника Київської духовної академії професора Й. Г. Міхневича на фундатора філософії російського космізму і теоретичної космонавтики М. Ф. Федорова, якого Й. Г. Міхневич навчав у Рішельєвському ліцеї.

Проведені мною, Ю. О. Федівим та Н. Г. Мозговою дослідження університету як соціокультурного феномену показали, що саме педагогічний вищий навчальний заклад в сучасних умовах втілює класичну складову вищої університетської освіти. Бо саме він є прямим спадкоємцем базового структурного підрозділу перших університетів – факультету *artes liberales*.

Досліджуючи духовні впливи Київської академії на культуру зарубіжних країн, зокрема Грузії, ми разом з Н. Г. Мозговою і В. О. Дорошкевичем відкрили, що в кінці XIX століття в Тифліській семінарії працював випускник КДА Микола Булгаков. Як виявилось, це був рідний дядько відомого письменника Михайла Булгакова, про якого не знали навіть маститі московські булгаковознавці. До того ж навчав він не кого-небудь, а самого Ладо Кецохвелі, пізніше, вірогідно, і його близького друга та однокашника по Горійському духовному училищу Й. Джугашвілі. Проаналізований нами конфлікт Миколи Булгакова з семінаристами дозволив по-новому висвітлити подальші стосунки Й. Сталіна з Михайлом Булгаковим.

Хотілося б сказати і про те, що саме нашій науковій спільноті (мені, Н. Г. Мозговій, О. О. Борисенко) ректор НПУ ім. М. П. Драгоманова доручив (Наказ № 365 від 17 листопада 2003 р.) провести поглиблене дослідження витоків і ґрунту університету. Я пишаюся, що ми змогли виконати завдання В. П. Андрущенка і довести, що відлік життя Національного педагогічного розпочинається з 4 грудня 1834 року. Хіба це не досягнення школи? Результати нашого дослідження публікувались і про них знає наукова громадськість. Вкажу лише на мою велику статтю “Щодо витоків і ґрунту НПУ імені М. П. Драгоманова” (“Освіта”, № 19, 14-21 квітня 2004 року). Прочитайте, якщо ще не встигли. Вони увійшли також у підготовлену нами книгу “Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова: 1834–2004: Історія. Сьогодення. Перспективи” / авт. : В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова та ін.

Перелік наших знахідок і здобутків можна було б продовжити але я зупинюсь, оскільки Ви, Валентине Семеновичу, просили назвати не

---

більше чотирьох. Не ображайтесь, якщо я зайняв Вашу увагу довше, ніж Ви розраховували.

### **Витоки і вчителі**

*– Розмаїття наукових спрямувань і цікаві знахідки Вашої, Григорію Івановичу, дослідницької спільноти справляють добре враження. Цікаво б дізнатися, хто вчив особисто Вас, звідки бере початок Ваша школа?*

Всі ми, Валентине Семеновичу, з філософського факультету Київського університету. Усіх нас вчили майже одні і ті ж самі викладачі. Особисто мені викладали професори і доценти, які за штатним розписом працювали на відділенні філософії протягом 1971–1976 років, коли я був студентом. Шаную усіх і усім глибоко вдячний.

Першу лекцію, яку я почув в університеті, прочитав Д. Х. Острянин. Другу – В. С. Дмитриченко, від якого я отримав на семестровому іспиті свою першу п'ятірку за античну філософію. Підозрюю, з легкої руки мудрого чоловіка і заядлого риболова Володимира Савелійовича мені поталанило закінчити університет з “червоним” дипломом. Начала “сократичної майєвтики” привив В. О. Босенко, палкий прибічник матеріалістичної діалектики. В. Т. Павлов, навпаки, закликав до точності, визначеності, математично-логічного розрахунку. Розрадою душі на двох перших курсах була психологія, яку читав В. А. Роменець. Запам'яталась також космогонія і космологія, читана знаменитим С. К. Всехсвятським.

Центральними дисциплінами третього курсу були гносеологія (І. В. Бичко, В. Г. Табачковський), німецька класична філософія (М. О. Булатов і Ю. В. Кушаков), історія марксистської філософії (Ю. К. Савельєв і П. О. Загороднюк), філософські питання природознавства (П. С. Дишлевий), філософські питання математики (О. І. Кедровський), критика сучасної буржуазної філософії (І. В. Бичко).

Неабияку роль у моєму професійному становленні відіграла невеличка студентська спільнота людей, щиро зацікавлених у своєму професіоналізмі. В ній були старшокурсники, зокрема мій майбутній співавтор В. І. Гусев. До неї входили також студенти на курс старші – В. П. Андрущенко, Л. І. Карнаухов, В. М. Князев, В. Л. Пертушенко, В. І. Ярошовець, Л. А. Чекаль. Разом зі мною в ній брали участь і мої однокурсники – Є. К. Бистрицький і Б. О. Парахонський. Тоді ми щиро дружили, завзято сперечались, разом готувались до іспитів і

---

були членами студентського наукового товариства, опікуваного В. О. Босенком.

Вже й не збагну, як трапилось, що десь з весни 1973 р. ми втрьох стали ледь не повноправними членами відділу логіки і методології наукових досліджень Інституту філософії АН України. Здається, завдячуючи А. М. Лою, Є. І. Андросу чи К. К. Жолю, науковому співробітнику відділу, з яким до того познайомився Є. К. Бистрицький. Завідував відділом М. В. Попович, працював у відділі С. Б. Кримський. Вони були молодими, веселими, надзвичайно цікавими для нас і, як пізніше виявилось, для філософської братії країн СРСР. Ми щиро пишались ними.

На четвертому курсі нашу трійцю однокурсників заманив до свого семінару декан філософського факультету П. С. Дишлевий, бувший заступник директора Інституту філософії. Завдяки йому, нам прийшлося ґрунтовно оволодіти історією природознавства, філософськими питаннями природничих наук. Завдяки Петрові Сидоровичу, мені – спочатку студентові, згодом – його аспірантові, пощастило неодноразово виступати на справжніх міжнародних наукових симпозиумах з філософії науки в Дубні, Обнінську, Москві, Казані і, зрозуміло, Києві.

З випускними курсами прийшла спеціалізація. А з нею – череда цікавих спецкурсів. В. І. Шинкарук блискуче прочитав великий спецкурс по історичній еволюції предмету філософії. М. В. Попович, викладацька манера якого і сьогодні є для мене безмежно симпатичною, дав нам низку по-справжньому езотеричних лекцій з історії логіки і методології наукового пізнання. Глибокими і цікавими були роздуми М. Ф. Тарасенка, В. Г. Табачковського, О. І. Яценка, В. П. Іванова, М. В. Дученка, А. Т. Нелепа, І. Ф. Надольного.

Київську філософську школу (філософський факультет плюс Інститут філософії) любили в Союзі. Любили та поважали і тих, кого я маю честь вважати своїми вчителями. Завдячуючи їм, нас, студентів і аспірантів, тепло приймали непересічні філософи інших республік. Так, разом з Б. О. Парахонським і Є. К. Бистрицьким ми мали тривалу бесіду з В. Ф. Асмусом на його дачі в Переделкіно, зустрічались і мали бесіди з Б. М. Кедровим, О. Ф. Лосевим, Ю. М. Лотманом, М. К. Мамардашвілі, Ф. Х. Кессіді та багатьма іншими мислителями сучасності. Незабутніми і, без сумніву, наслідковими були чисельні інтелектуальні контакти з такими природознавцями, як Бруно Понтекорво, І. Д. Блохінцев, В. А. Амбарцумян, О. І. Ахієзер.

---

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК**  
**ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ**  
**ПРОФЕСОРА ГРИГОРІЯ ІВАНОВИЧА ВОЛИНКИ**

**МОНОГРАФІЇ, ПІДРУЧНИКИ, ПОСІБНИКИ**

Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посібник. – 2-ге вид. / В. П. Андрущенко, Т. І. Андрущенко, Н. Б. Адаменко, Г. Б. Бик, Г. І. Волинка (відп. ред., передмова), К. Г. Волинка... [та ін.]; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Каравела, 2011. – 368 с.

Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: хрестоматія: навч. посібник / В. П. Андрущенко, Т. І. Андрущенко, Н. Б. Адаменко, Г. Б. Бик, Г. І. Волинка (відп. ред., передмова), К. Г. Волинка ... [та ін.]; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Каравела, 2010. – 464 с.

Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів і спеціалістів з спеціальності 7.8.030101 “Філософія” / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ імені М. П. Драгоманова; авт.: Г. І. Волинка, ...Н. Г. Мозгова [та ін.]; за ред. Г. І. Волинки. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 202 с.

Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / укл.: Г. І. Волинка, О. С. Падалка, Л. Л. Макаренко; за заг. ред. В. П. Андрущенка. – 2-ге видання, допов. і перероб. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 313 с. – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”: до 175-річчя НПУ імені М. П. Драгоманова.

Под знаком вечности. Великие философы: учебное пособие / В. Андрущенко; рецензент Г. И. Волинка [и др.]; Московский государственный педагогический университет. – М.: МГПУ, 2009. – 467 с.

---

Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навчальний посібник / В. П. Андрущенко, Т. І. Андрущенко, Н. Б. Адаменко, Г. Б. Бик, Г. І. Волинка (відп. ред., передмова), К. Г. Волинка ... [та ін.] ; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Каравела, 2009. – 368 с.

Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 “Філософія (суспільствознавство)” / авт. : Г. І. Волинка, ...Н. Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. І. І. Дробота, Г. І. Волинки ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; Ін-т філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 502 с.

Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 “Філософія ( практична психологія)” / авт. : Г. І. Волинка, ...Н. Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. Г. І. Волинки, І. І. Дробота, Л. В. Долинської ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; Ін-т філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 474 с.

Історія філософії в її зв'язку з освітою: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г. І. Волинка, В. І. Гусев, Н. Г. Мозгова, І. В. Огородник [та ін.] ; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Каравела, 2006. – 480 с. – Бібліогр. : с. 463-473.

Волинка Г. І. Філософія і філософські науки: посібник для підготовки до кандидатських іспитів / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Міністерство освіти і науки України, АПН України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006.– 120 с.

Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / ред. : В. П. Андрущенко ; укл. : В. П. Бех, Г. І. Волинка. – К. : “Четверта хвиля”, 2005. – 328 с.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Історія. Сьогодення. Перспективи. 1934–2004 / авт. : В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, П. В. Дмитренко, І. І. Дробот. – К. : Навчальна книга, 2005. – 255 с. – Бібліогр. : с. 242-253.

---

Волинка Г. І. Про домінуючі спрямування школи : інтерв'ю з професором Г. І. Волинкою ; записав В. С. Крисаченко // Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / ред. : В. П. Андрущенко, укл. В. П. Бех, Г. І. Волинка. – К. : Четверта хвиля, 2005. – С. 131-136.

Професори Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: 1997–2005. Біографічний довідник : до 170-річного ювілею / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; за ред. В. П. Андрущенко, упоряд. В. П. Бех, Г. І. Волинка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 227 с.

Волинка Г. І. Філософські науки: посібник для аспірантів / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 102 с.

Волинка Г. І. Філософія Стародавності і Середньовіччя в освітньому контексті : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. Волинка. – К. : Вища освіта, 2005. – 544 с.

Філософський словник соціальних термінів. – 2-ге вид., доп. / В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко, М. І. Михальченко, ... Г. І. Волинка [та ін.] ; за ред. В. П. Андрущенко. – К., Харків : "Р.І.Ф", 2005. – 672 с.

Філософські науки : посібник для аспірантів і пошукачів, які готуються до кандидатського іспиту з філософських наук / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 104 с.

Волинка Г. І. Філософія : посібник для аспірантів і пошукувачів, які готуються до кандидатського іспиту з філософії / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Мін-во освіти України; Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – 64 с.

Філософія політики : короткий енциклопедичний словник / НАН України ; Академія педагогічних наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка ; авт.-упоряд. : В. П. Андрущенко, М. І. Бойченко, В. С. Бакіров, ... Г. І. Волинка [та ін.] ; за ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання України, 2002. – 670 с.

---

Філософія як складова університетської освіти : збірник наукових праць студентів університету – членів проблемних груп кафедри філософії / Мін-во освіти і науки України. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; ред. кол.: Г. І. Волинка [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – 96 с.

Абітурієнту Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова 2000 року: Правила прийому. Екзамени. Програми фахових випробувань. Зразки білетів / Мін-во освіти і науки України. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; упоряд.: М. І. Шкіль, Ю. П. Гудзь, ... Г. І. Волинка [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – 116 с.

Історія української філософії: навчальний посібник / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова; наук. ред.: Г. І. Волинка; Мін-во освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Україна, 2000. – 512 с.

Волинка Г. І. Про хронотопос духовних впливів навчального закладу: текст лекції / Г. І. Волинка; Мін-во освіти і науки України. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Г. І. Волинка [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. – 16 с.

Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: підручник для студентів вузів / Г. І. Волинка, В. І. Гусев, І. В. Огородник, Ю. О. Федів; за ред. Г. І. Волинка. – К.: Вища школа, 1999. – 624 с.

Волинка Г. І. Філософія середніх віків і сучасна духовна культура: матеріали до лекцій, прочитаних студентам факультету міжнародних відносин у 1995–1999 рр.: навчальний посібник для студентів та аспірантів вузів / Г. І. Волинка; Київський інститут "Слов'янський університет". – К., 1999. – 101 с.

Вступ до філософії у конспективному викладі: навчальний посібник для студентів / Міністерство освіти України; Інститут системних досліджень освіти; Український державний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова; за ред. Г. І. Волинка та Ю. О. Федіва. – К.: Віпол, 1995. – 184 с.



---

Людина і світ: методичні поради до вивчення курсу / Київський університет імені Тараса Шевченка ; за заг. ред. М. Ф. Тарасенка ; авт. В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Л. В. Губерський, М. П. Ігнат'єв [та ін.]. – К. : Фотовідеосервіс, 1994. – 112 с.

Читанка з історії філософії, у 6-ти кн. / Г. І. Волинка, Л. І. Карнаухов, С. М. Гатальська, В. Ф. Бурлачук, В. М. Тарасенко ; за ред. Г. І. Волинка. – К. : Довіра, 1993. – Кн. 6: Зарубіжна філософія ХХ ст. – 239 с.

Читанка з історії філософії, у 6-ти кн. / Г. І. Волинка, Л. І. Карнаухов, С. М. Гатальська, В. Ф. Бурлачук, В. М. Тарасенко ; за ред. Г. І. Волинка. – К. : Довіра, 1992. – Кн. 1: Філософія Стародавнього світу. – 207 с.

Марксистско-ленинская философия, 2-х ч., ч. 1 : Диалектический материализм: методика комплексного изучения вузовского курса / И. В. Бычко, М. Л. Злотина, ... Г. И. Волинка [и др.]. – К. : УМК ВО Минвуза УССР, 1988. – 264 с.

Волинка Г. И. Социально-практическая функция материалистической диалектики / Г. И. Волинка. – К. : Вища школа, 1988. – 199 с. – (Философская монография).

Взаимосвязь теории и практики / Н. В. Дученко, Г. И. Волинка, О. И. Кедровский, В. И. Гусев. – К. : Высшая школа, 1986. – 252 с.

Научные основы руководства формированием нового человека / В. Л. Василенко, В. И. Волович, Г. И. Волинка [и др.]. – К. : Политиздат Украины, 1985. – 278 с.

---

**ДРУКОВАНІ ПРАЦІ  
ПРОФЕСОРА Г. І. ВОЛИНКИ**



**Хронологічний  
показчик**

**1977**

1. Волинка Г. І. Логічні та гносеологічні аспекти проблеми походження принципів побудови теорії / Г. І. Волинка // Вісник Київського університету. Філософія : зб. наук. праць / Київський державний університет. – К. : Вид-во КДУ, 1977. – Вип. 9. – С. 77-81. – Літ. : 5 н.
2. Волынка Г. И. Об одной особенности стиля мышления современной науки / Г. И. Волынка // Философские проблемы современного физического познания: тезисы докладов и выступлений / Объединенный ин-т ядерных исследований. – Дубна, 1977. – С. 187-188.

**1978**

3. Волынка Г. И. О взаимосвязи понятий “метод” и “стиль” научного мышления / Г. И. Волынка // Философские проблемы современного естествознания : сб. науч. трудов. – К. : Изд-во КГУ, 1978. – Вып. 45. – С. 31-37. – Літ. : 10 н.
4. Волынка Г. И. К вопросу о нормативной и аффективной составляющей метода познания / Г. И. Волынка // Тезисы Летней школы молодых философов. – Казань, 1979. – С. 74-75.

---

## 1980

5. Волынка Г. И. О категориальных основаниях стиля научного мышления / Г. И. Волынка // Философские проблемы современного естествознания : сб. науч. трудов. – К. : Изд-во КГУ, 1980. – Вып. 48. – С. 115-122.
6. Волынка Г. И. Диалектико-материалистические основания стиля мышления современной науки : автореф. дис. ...канд. философ. наук. 09.00.01 / Г. И. Волынка ; Киевский государственный университет имени Тараса Шевченко. – К., 1980. – 22 с.
7. Волынка Г. И. Диалектико-материалистические основания стиля мышления современной науки : дис. ... канд. философ. наук. 09.00.01 / Г. И. Волынка ; Киевский государственный университет имени Тараса Шевченко. – К., 1980.
8. Волынка Г. И. О категориальных основаниях стиля научного мышления / Г. И. Волынка // Философские проблемы современного естествознания : сб. науч. трудов. – К. : Изд-во КГУ, 1980. – Вып. 48. – С. 75-81.

## 1981

9. Волынка Г. И. Деформация социокультурных оснований научного мышления “исторической” школой буржуазной философии / Г. И. Волынка, Л. И. Карнаухов // Философские проблемы современного естествознания : сб. науч. трудов. – К. : Изд-во КГУ, 1981. – Вып. 51. – С. 10-16.
10. Волынка Г. И. Критика буржуазных фальсификаций социальной обусловленности научного мышления / Г. И. Волынка, Л. И. Карнаухов // Проблемы философии : сб. науч. трудов. – К. : Изд-во КГУ, 1981. – Вып. 53. – С. 88-96.

---

## 1982

11. Волынка Г. И. Онтологические основания принципа дополнительности / Г. И. Волынка // Принципы современного физического познания: материалы и тезисы Всесоюзной конференции. – Обнинск, 1982. – С. 111-112.

## 1983

12. Павелко А. Ф. Естественно-научная картина мира как детерминанта стиля мышления / А. Ф. Павелко, Г. И. Волинка [и др.] // Философские проблемы современного естествознания: сб. науч. трудов. – К.: Изд-во КГУ, 1983. – Вып. 55. – С. 3-9.
13. Павелко О. Ф. Теоретические вопросы стиля работы / А. Ф. Павелко, Г. И. Волынка // Проблемы философии: сб. науч. трудов. – К.: Изд-во КГУ, 1983. – Вып. 58. – С. 74-81.

## 1985

14. Волынка Г. И. К характеристике всеобщности метода материалистической диалектики / Г. И. Волынка // Взаимосвязь методологии и методов специальных наук: тезисы докладов и выступлений на Всесоюзном симпозиуме, Обнинск. – М., 1985. – С. 97-98.
15. Павелко А. Ф. Некоторые вопросы воспитания у студентов творческого отношения к труду в процессе изучения марксистской диалектики / А. Ф. Павелко, Г. И. Волынка // Проблемы философии: сб. науч. трудов. – К.: Изд-во КДУ, 1985. – Вып. 65. – С. 97-103.
16. Научные основы руководства формированием нового человека / В. Л. Василенко, В. И. Волович, Г. И. Волинка [и др.]. – К.: Политиздат Украины, 1985. – 278 с.

---

## 1986

17. Взаимосвязь теории и практики / Н. В. Дученко, Г. И. Волынка, О. И. Кедровский, В. И. Гусев. – К. : Высшая школа, 1986. – 252 с.
18. Волынка Г. И. Диалектико-материалистические принципы формирования активной социально-практической позиции личности / Г. И. Волынка // Формирование социально-активной позиции молодого рабочего. – М. : МГПИ, 1986. – С. 96–105.
19. Волинка Г. І. Матеріалістична діалектика і суспільне життя / Г. І. Волинка. – К. : Політвидав України, 1986. – 157 с.
20. Волинка Г. І. Методи і форми наукового пізнання: методичні рекомендації / Г. І. Волинка, Ю. Д. Скворцов ; Міністерство вищої і середньої спец. освіти України. – К., 1986. – 28 с.
21. Волынка Г. И. Практика, ее структура и основные функции / Г. И. Волынка // Взаимосвязь теории и практики. – К. : Вища школа, 1986. – С. 29-62.

## 1987

22. Волынка Г. И. Диалектико-материалистические принципы формирования активной социально-практической позиции личности / Г. И. Волынка, Л. И. Карнаухов // Проблемы философии : сб. науч. трудов. – К. : Изд-во КГУ, 1987. – Вып. 73. – С. 8-13.– Лит.: 6 н.
23. Волынка Г. И. О социально-практических основаниях диалектики как универсальной методологии творчества / Г. И. Волынка // Научно-технический прогресс и творчество : тезисы 1-й Всесоюзной научно-технической конференции. – М. : Знание, 1987. – С. 61-62.

---

## 1988

24. Марксистско-ленинская философия, 2-х ч., ч. 1 : Диалектический материализм: методика комплексного изучения вузовского курса / И. В. Бычко, М. Л. Злотина, ... Г. И. Волынка [и др.]. – К. : УМК ВО Минвуза УССР, 1988. – 264 с.
25. Волынка Г. И. Научные знания и человеческий фактор практики / Г. И. Волынка // Философские и социальные проблемы научно-технического прогресса : тезисы докладов Всесоюзного симпозиума / Всесоюзная школа молодых философов, Минск, 1988 г. – Минск, 1988. – С. 71-72.
26. Волынка Г. И. Социально-практическая функция материалистической диалектики / Г. И. Волынка. – К. : Вища школа, 1988. – 199 с. – (Философская монография).

## 1989

27. Волынка Г. И. Социально-практическая функция материалистической диалектики : автореф. дис. ... докт. философ. наук. 09.00.01 / Г. И. Волынка ; Киевский государственный университет имени Тараса Шевченко. – К., 1989. – 32 с.
28. Волынка Г. И. Социально-практическая функция материалистической диалектики : дис. ... докт. философ. наук. 09.00.01 / Г. И. Волынка ; Киевский государственный университет имени Тараса Шевченко. – К., 1989. – 198 с.

## 1990

29. Київський державний педагогічний інститут імені О. М. Горького. 1920–1990. Історичний нарис: до 70-річчя / авт. : П. П. Хропко, О. Г. Лозовицький; редкол. : М. І. Шкіль, Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Рад. школа, 1990. – 201 с.

- 
30. Волынка Г. И. О некоторых закономерностях самореализации и самоперестройки личности / Г. И. Волынка // Проблемы самореализации личности в педвузе и общеобразовательной школе: тезисы докладов / Киевский государственный педагогический институт им. А. М. Горького. – К. : КГПИ, 1990. – С. 12-14.
31. Волынка Г. И. Практика как специфически человеческий способ отношения к миру: методическая разработка для студентов / Г. И. Волынка; Киевский государственный педагогический институт имени А. М. Горького. – К. : КГПИ, 1990. – 24 с.
32. Волинка Г. І. Філософські основи екології / Г. І. Волинка // Радянська освіта. – 1990. – № 32. – С. 3.

## 1991

33. Волинка Г. И. Рефлексия, мотивация и самотворчество личности / Г. И. Волынка [и др.] // Творчество: теория и практика: II Всесоюзная научная конференция: тезисы докладов / Киевский государственный педагогический институт имени А. М. Горького. – К. : КГПИ, 1991. – Ч. 1 (секц. 1, 2, 3). – С. 87-90.
34. Волинка Г. І. Рефлексія, мотивація і розвиток особистості / Г. І. Волинка // Науково-педагогічні проблеми підготовки вчителя у ВУЗі: матеріали міжвузівської науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю Київського Державного педагогічного інституту імені О. М. Горького, 31 жовт. – 1 листоп. 1990 р. / Мін-во освіти УРСР, КДПІ імені О. М. Горького, Педагогічне товариство УРСР. – К. : Вид-во КДПІ, 1991. – С. 90-92.

## 1992

35. Читанка з історії філософії, у 6-ти кн. / Г. І. Волинка, Л. І. Карнаухов, С. М. Гатальська, В. Ф. Бурлачук, В. М. Тарасенко; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Довіра, 1992. – Кн. 1 : Філософія Стародавнього світу. – 207 с.

---

## 1993

36. Волынка Г. И. Многознание и скорбь / Г. И. Волинка // Социальные последствия современных изменений в обществе. – М. : Знание, 1993. – С. 428-437.
37. Програма кандидатського іспиту з філософії для аспірантів, стажистів і пошукачів / Г. І. Волинка, В. П. Андрущенко [та ін.] ; Міністерство освіти України ; Український державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 1993. – 14 с.
38. Програма курсу “Вступ до філософії” / Г. І. Волинка [та ін.] ; Міністерство освіти України. – К. : НМК ВО, 1993. – 12 с.
39. Читанка з історії філософії, у 6-ти кн. / Г. І. Волинка, Л. І. Карнаухов, С. М. Гатальська, В. Ф. Бурлачук, В. М. Тарасенко ; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Довіра, 1993. – Кн. 6: Зарубіжна філософія ХХ ст. – 239 с.

## 1994

40. Волынка Г. И. Возможна ли философская эсхатология? / Г. И. Волынка // Философские проблемы прогностики : труды Международного симпозиума. – СПб., 1994. – С. 58-73.
41. Людина і світ: методичні поради до вивчення курсу / Київський університет імені Тараса Шевченка ; за заг. ред. М. Ф. Тарасенка; авт. В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Л. В. Губерський, М. П. Ігнат'єв [та ін.]. – К. : Фотовідеосервіс, 1994. – 112 с.
42. Волинка Г. І. Екзистенціально-антропологічні мотиви в філософській творчості Г. Сковороди / Г. І. Волинка, Д. С. Бачев // Григорій Сковорода – видатний український письменник, філософ, просвітител: тези доповідей вузівської наук.-практ. конференції, Київ, листопад 1994 р. / Міністерство освіти України ; Український державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; укл. П. П. Хропко, Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1994. – С. 6.



- 
43. Федів Ю. О. Жити велів “по натурі” і “сродності”: Г. Сковорода / Ю. О. Федів, Г. І. Волинка // Віче. – 1994. – № 11. – С. 124-131.
44. Волинка Г. І. Комплексна індивідуалізована система оцінювання діяльності студентів по засвоєнню курсу філософії / Г. І. Волинка, ... Ю. О. Федів [та ін.] // Міжвузівська науково-практична конференція “Впровадження рейтингової системи оцінювання знань студентів вузу”, присвячена 75-річчю УДПУ імені М. П. Драгоманова: тези доп., 24 листоп. 1994 р.; Український державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1994. – С. 62-63.
45. Типова програма курсу “Історія української філософії” для педагогічних вузів / Ю. О. Федів, Г. І. Волинка [та ін.]; Український державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1994. – 12 с.
46. Волинка Г. И. Энергия мысли и свет культуры: к 100-летию со дня смерти М. П. Драгоманова / Г. И. Волинка // Правда Украины. – 1994. – 20 июня.
47. Волинка Г. І. Як підготуватись до іспиту з дисципліни “Людина і світ” / Г. І. Волинка // Репетитор. – 1994. – № 5-6.

## 1995

48. Вступ до філософії у конспективному викладі: навчальний посібник для студентів / Міністерство освіти України; Інститут системних досліджень освіти; Український державний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова; за ред. Г. І. Волинки та Ю. О. Федіва. – К.: Віпол, 1995. – 184 с.

- 
49. Вступ до філософії : програма, плани семінарських занять та завдання на самостійну роботу для студентів заочного відділення / Міністерство освіти України; Український державний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова ; Кафедра філософії ; уклад. Г. І. Волинка, Ю. О. Федів [та ін.]. – К., Переяслав-Хмельницький : Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1995. – 14 с.
50. Федів Ю. О. Ідея соборності України у суспільно-політичних поглядах М. П. Драгоманова / Ю. О. Федів, Г. І. Волинка // Суспільно-історична спадщина М. П. Драгоманова і сьогодення : тези Драгоманівських читань, 21 червня 1995 р. / Український державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Кафедра культурології. – К. : Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1995. – С. 7-8.
51. Історія філософії: програма кандидатського іспиту / Міністерство освіти України ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; Кафедра філософії ; Волинка Г. І. [та ін.].– К. : Віпол, 1995. – 12 с.

## 1996

52. Волинка Г. І. Філософія освіти, чи просто філософія? // Філософія як складова сучасної педагогічної освіти : зб. наук. праць студентів університету-членів проблемних груп кафедри філософії / Міністерство освіти України; Український державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; редкол. : Г. І. Волинка, Ю. О. Федів [та ін.] – К. : Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1996. – С. 3-7.
53. Філософія як складова університетської освіти : зб. наук. праць студентів університету-членів проблемних груп кафедри філософії / Міністерство освіти України; Український педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; ред. Г. І. Волинка. – К. : Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1996. – 94 с.

---

## 1997

54. Волинка Г. І. Михайло Бахтін / Г. І. Волинка // Східно-слов'янська філософія в іменах / за ред. І. В. Огородника. – К. : Либідь, 1997. – С. 8.
55. Волинка Г. І. Феномен університету / Г. І. Волинка // Університетська освіта : історія і сьогодення. – К., 1998. – С.98-105.

## 1999

56. Волинка Г. І. Філософія середніх віків і сучасна духовна культура : матеріали до лекцій, прочитаних студентам факультету міжнародних відносин у 1995–1999 рр. : навчальний посібник для студентів та аспірантів вузів / Г. І. Волинка ; Київський інститут “Слов'янський університет”. – К., 1999. – 101 с.
57. Вступ до філософії : Історико-філософська пропедевтика : підручник для студентів вузів / Г. І. Волинка, В. І. Гусев, І. В. Огородник, Ю. О. Федів ; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Вища школа, 1999. – 624 с.

58. Абітурієнту Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова 2000 року: Правила прийому. Екзамени. Програми фахових випробувань. Зразки білетів / Мін-во освіти і науки України. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; упоряд.: М. І. Шкіль, Ю. П. Гудзь, П. В. Дмитренко, О. С. Падалка, В. Г. Нижник, А. Г. Слюсаренко, І. Г. Трегуб, Б. І. Андрусин, В. І. Андрияшин, А. Г. Авдієвський, В. І. Бондар, А. Г. Болгарський, Р. М. Вернидуб, Г. П. Грищенко, В. І. Гончаров, І. І. Дробот, М. І. Жалдак, І. П. Колесник, М. І. Кравчук, Г. Д. Панченко, В. П. Пастухов, В. С. Полинцев, О. О. Сушко, Л. І. Мацько, В. П. Покась, О. К. Сусол, Е. В. Татарчук, О. А. Хомік, Б. Г. Хоменко, Т. С. Клюбінa, Н. М. Кузьміна, П. П. Хропко, Л. Д. Канишевська, М. М. Фоменко, Л. Л. Макаренко, М. І. Шут, Г. О. Козачук, Г. І. Волинка. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – 116 с.
59. Волинка Г. І. Антропологія Й. Міхневича і генеза російського комізму / Г. Волинка, Н. Мозгова // Людина і політика: Політологія. Історія. Філософія. Економіка. Право. – 2000. – № 5. – С. 40–44.
60. Волинка Г. І. До питання про місце філософії в університетській освіті / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Пульсар. – 2000. – № 9. – С. 57–60.
61. Історія української філософії: навчальний посібник / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова; наук. ред.: Г. І. Волинка; Мін-во освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Україна, 2000. – 512 с.
62. Волинка Г. І. Про хронотопос духовних впливів навчального закладу: текст лекції / Г. І. Волинка; Мін-во освіти і науки України. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Г. І. Волинка [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. – 16 с.

---

## 2001

63. Мозгова Н. Деяко про часопростір духовності Київської духовної академії / Н. Мозгова, В. Дорошкевич, Г. Волинка // Людина і політика: Політологія. Історія. Філософія. Економіка. Право. – 2001. – № 2, березень-квітень. – С. 125-138. – Літ.: 54 н.
64. Волинка Г. І. Феномен педагогічного університету та деякі принципи його осмислення / Г. І. Волинка, Ю. О. Федів // Наукові записки: зб. наук. праць / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2001. – Вип. 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – С. 5-20.

## 2002

65. Волинка Г. І. Сталін і Булгакови: метафізика духовної впливовості Київської академії / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, В. О. Дорошкевич // Сучасний стан і перспективи розвитку соціально-гуманітарних наук та освіти: збірник наукових праць присвячений 10-річчю соціально-гуманітарного факультету / редкол.: Б. І. Андрусин (відп. ред.) [та ін.]. – К., 2002. – С. 82-99.
66. Волинка Г. І. Університет як соціокультурний феномен: історія і українська сучасність / Г. Волинка, Н. Мозгова, Ю. Федів // Людина і політика: Політологія. Історія. Філософія. Економіка. Право.- 2002. – № 2. – С. 82-96.
67. Волинка Г. І. Феномен педагогічного університету як предмет філософського осмислення / Г. І. Волинка // Вісник: збірник наукових статей викладачів, докторантів, аспірантів НПУ імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – Вип. 1. – С. 132-138.
68. Волинка Г. І. Феномен університету (з виступу проф. Г. І. Волинка "Феномен педагогічного університету як предмет філософського осмислення" // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2002. – № 8 (1523), жовтень. – С. 3.

- 
69. Волинка Г. І. Філософія : посібник для аспірантів і пошукувачів, які готуються до кандидатського іспиту з філософії / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Мін-во освіти України ; Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. - 64 с.
70. Філософія політики: короткий енциклопедичний словник / НАН України; Академія педагогічних наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; авт.-упоряд. : В. П. Андрущенко, М. І. Бойченко, В. С. Бакіров, ... Г. І. Волинка [та ін.]; за ред. Л. В. Губерського. - К. : Знання України, 2002. - 670 с.
71. Філософія як складова університетської освіти: збірник наукових праць студентів університету - членів проблемних груп кафедри філософії / Мін-во освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; ред. кол. : Г. І. Волинка [та ін.]. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. - 96 с.
72. Волинка Г. І. Хто пробуджує мислителя: кафедра філософії / Г. І. Волинка // Освіта. - 2002. - № 54, 20-27 листопада. - С. 10.

## 2003

73. Волинка Г. І. Дещо про філософські орієнтації Михайла Петровича Драгоманова / Г. І. Волинка // Перші Міжнародні драгоманівські читання: матеріали, 30 вересня - 2 жовтня 2003 р. / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; відп. ред. В. П. Андрущенко, укл. Г. І. Волинка, В. П. Сергієнко, Л. Л. Макаренко. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. - Вип. 1.- С. 61-66.

- 
74. Волинка Г. І. Дещо про філософські орієнтації Михайла Петровича Драгоманова / Г. І. Волинка // Пам'ять століть : історичний науковий та літературний журнал / КНУ імені Т. Шевченка, Ген. дирекція по обслуговуванню іноземних представництв, Історичний клуб "Планета". - К., 2003. - № 5. - С. 30-33.
75. Андрущенко В. Михайло Драгоманов і Національний педагогічний університет / В. Андрущенко, Г. Волинка, Н. Мозгова // Освіта України. - 2003. - № 72, 23 вересня. - С. 6.
76. Волинка Г. І. Міфореелігійні засади стародавньої освіти і філософії / Г. І. Волинка // Людина і політика : український соціально-гуманітарний науковий журнал. - К. ; Харків ; Львів : Міжнародний інститут порівняльного аналізу, 2003. - № 6. - С. 109-122.
77. Перші Міжнародні драгоманівські читання: матеріали: 30 вересня - 2 жовтня 2003 р. / Міністерство освіти і науки України, АПН України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; відп. ред. В. П. Андрущенко, укл.: Г. І. Волинка, В. П. Сергієнко, Л. Л. Макаренко. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. - Вип. 1. - 274 с.
78. Перші Міжнародні драгоманівські читання: матеріали 30 вересня - 2 жовтня 2003 р. / Міністерство освіти і науки України, АПН України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; відп. ред. В. П. Андрущенко, укл.: Г. І. Волинка, В. П. Сергієнко, Л. Л. Макаренко. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. - Вип. 2. - 225 с.
79. Перші Міжнародні драгоманівські читання: матеріали 30 вересня - 2 жовтня 2003 р. / Міністерство освіти і науки України, АПН України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; відп. ред. В. П. Андрущенко, укл.: Г. І. Волинка, В. П. Сергієнко, Л. Л. Макаренко. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. - Вип. 3. - 322 с.

- 
80. Волинка Г. І. Подвійне громадянство людини у світах природи і свободи: (ким був М. П. Драгоманов у філософії) : матеріали Перших Міжнародних драгоманівських читань [в НПУ імені М. П. Драгоманова] // Освіта. – 2003. – № 44, (24 вересня – 1 жовтня). – С. 5.
81. Волинка Г. І. Філософія в педагогічному університеті: історія, сучасність, перспективи / Г. І. Волинка // Філософія як складова університетської освіти: збірник наукових праць студентів університету – членів проблемних груп кафедри філософії / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – С. 3-24.
82. Філософія як складова університетської освіти : зб. наук. праць студентів університету – членів проблемних груп кафедри філософії / Міністерство освіти України; Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова ; ред. Г. І. Волинка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – 98 с.

## 2004

83. Волинка Г. І. Видатні постаті в оточенні Йосипа Міхневича / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Пам'ять століть : історичний, науковий та літературний журнал / КНУ імені Т. Шевченка, Ген. дирекція по обслуговуванню іноземних представництв, Історичний клуб "Планета". – К., 2004. – N 1. – С. 4-20.
84. Волинка Г. І. 170-річчя Київського національного – це свято і драгоманівців / Г. І. Волинка // Освіта. – 2004. – № 7, 4-11 лютого.
85. Волинка Г. І. Щодо витоків і ґрунту НПУ імені М. П. Драгоманова / Г. І. Волинка // Освіта. – 2004. – № 19, 14-21 квітня 2004.



- 
86. Волинка Г. І. Філософія як складова університетської освіти : історія і сучасність / Г. І. Волинка // Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість : зб. матеріалів VII Всеукраїнської наук.-практ. конференції, Київ, 15-16 квітня 2004 р.; у 7-ми т. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – Т. 1. – С. 14-28.
87. Волинка Г. І. Ювілей Київського національного і витоки НПУ імені М. П. Драгоманова / Г. І. Волинка // Освіта України. – 2004. – № 8, 23 березня.

## 2005

88. Волинка Г. І. Генетичні корені Національного педагогічного / Г. І. Волинка // Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття : матеріали міжнародної наукової конференції, 19 квітня 2005 р. / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – С. 60-65.
89. Волинка Г. І. Від натурфілософії до філософії одкровення (Фрідріх Шеллінг) / Г. І. Волинка // Історичний календар. 2005. – К., 2005. – Вип. 11. – С. 69-77.
90. Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / ред. : В. П. Андрущенко ; укл. В. П. Бех, Г. І. Волинка. – К. : “Четверта хвиля”, 2005. – 328 с.
91. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Історія. Сьогодення. Перспективи. 1934–2004 / авт. : В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, П. В. Дмитренко, І. І. Дробот. – К. : Навчальна книга, 2005. – 255 с. – Бібліогр. : с. 242-253.
92. Волинка Г. І. Про домінуючі спрямування школи : інтерв'ю з професором Г. І. Волинкою; записав В. С. Крисаченко // Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / ред. : В. П. Андрущенко, укл. В. П. Бех, Г. І. Волинка. – К. : Четверта хвиля, 2005. – С. 131-136.

- 
93. Професори Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: 1997–2005. Біографічний довідник : до 170-річного ювілею / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; за ред. В. П. Андрущенка, упоряд. : В. П. Бех, Г. І. Волинка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 227 с.
94. Волинка Г. І. 170-річчя Київського національного – це свято і драгоманівців / Г. І. Волинка // Директор школи, ліцею, гімназії : науково-практичний журнал для керівників закладів освіти / Мін-во освіти і науки України. Академія педагогічних наук України. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – К., 2005. – № 2. – С. 7-8.
95. Волинка Г. І. У витоків вищої освіти Київщини : до 170-річчя НПУ імені М. П. Драгоманова / Г. Волинка, Н. Мозгова // Пам'ять століть : історичний, науковий та літературний журнал / КНУ імені Т. Шевченка, Ген. дирекція по обслуговуванню іноземних представництв, Історичний клуб "Планета". – К., 2005. – № 2. – С. 15-56.
96. Волинка Г. І. Філософські науки : посібник для аспірантів / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 102 с.
97. Волинка Г. І. Філософія Гегеля – наука, істинне знання / Г. Волинка // Історичний календар. 2005. – К., 2005. – Вип. 11. – С. 324-332.
98. Волинка Г. І. Філософія Стародавності і Середньовіччя в освітньому контексті : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. Волинка. – К. : Вища освіта, 2005. – 544 с.
99. Філософський словник соціальних термінів. – 2-ге вид., доп. / В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко, М. І. Михальченко, ... Г. І. Волинка [та ін.] ; за ред. В. П. Андрущенка. – К., Харків : "Р.І.Ф", 2005. – 672 с.

- 
100. Філософські науки : посібник для аспірантів і пошукачів, які готуються до кандидатського іспиту з філософських наук / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 104 с.

## 2006

101. Волинка Г. І. Видатні постаті в оточенні Й. Міхневича / Г. І. Волинка // Український церковний історичний журнал / Церковно-історичне наукове товариство. – 2006. – № 1 (5). – С. 71-82.
102. Михайло Драгоманов : Вибрані праці [у 3-х т., 4 кн.] / редкол. : В. П. Андрущенко (гол.), Б. І. Андрусишин, В. П. Бех, Г. І. Волинка, Л. І. Мацько, В. Ф. Погребенник (відп. секретар) ; В. П. Андрущенко, В. Ф. Погребенник. Велич Михайла Драгоманова, с. 3-14 ; упоряд. та примітки В. Ф. Погребенник. – К. : Знання України, 2006. – Т. 1, кн. 1: Історія. Педагогіка. Публіцистика. – 342 с.
103. Волинка Г. І. Епоха еллінізму : кепос Епікура та римський епікуреїзм / Г. І. Волинка // Нова парадигма: Філософія. Політологія. Соціологія / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – К., 2006. – Вип. 58. – С. 3-15. – Літ. : 11 н.
104. Мозгова Н. Драгоманов і Пирогов : зустріч через століття / Н. Мозгова, Г. Волинка // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Філософія. – Тернопіль, 2006. – № 16. – С. 40-44.
105. Історія філософії в її зв'язку з освітою: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г. І. Волинка, В. І. Гусев, Н. Г. Мозгова, І. В. Огородник [та ін.] ; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Каравела, 2006. – 480 с. – Бібліогр. : с. 463-473.

- 
106. Волинка Г. І. Філософія і філософські науки: посібник для підготовки до кандидатських іспитів / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Міністерство освіти і науки України. АПН України. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. - 120 с.
107. Філософія як складова університетської освіти: зб. наук. праць студентів університету-членів проблемних груп кафедри філософії / Міністерство освіти України; Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова; Каф. Філософії; за ред. Г. І. Волинка (вступ. слово: "Філософія в педагогічній університетській освіті: історія, сучасність, перспективи") [та ін.]. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. - 47 с.
108. Християнсько-мусульманський діалог в контексті євроатлантичних прагнень України: зб. наук. матеріалів / Г. І. Волинка (відп. ред.) [та ін.]; Держ. департамент у справах релігій. - К., 2006. - 96 с.
109. Волинка Г. І. Ще раз про філософську позицію Михайла Драгоманова / Г. І. Волинка // Другі міжнародні драгоманівські читання: матеріали: до 165-річчя з дня народження Михайла Драгоманова / Мін-во освіти і науки України. АПН України. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова [та ін.]; редкол.: В. П. Андрущенко (відп. ред.),... Г. І. Волинка [та ін.]; укл. Г. І. Волинка, Л. Л. Макаренко, О. П. Симоненко. - К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. - Вип. 1.- С. 45-48.
110. Волинка Г. І. Щедрий учинок вченого і педагога: до 55-річчя від дня народження Володимира Беха / Г. І. Волинка // Пам'ять століть: історичний, науковий та літературний журнал / КНУ імені Т. Шевченка, Ген. дирекція по обслуговуванню іноземних представництв, Історичний клуб "Планета". - К., 2006. - № 1. - С. 196-198.

---

## 2007

111. Волинка Г. І. До питання про часопростір духовної впливовості Київської академії / Г. І. Волинка // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Філософські науки. – Житомир, 2007. – № 2. – С. 97-117.
112. Волинка Г. І. До проблеми витоків російського космізму / Г. І. Волинка // Вісник Національного авіаційного університету. Сер. Філософія. Культурологія : зб. наук. праць. – К. : НАУ, 2007. – № 1 (5). – С. 12-16. – Літ.: 14 н.
113. Михайло Драгоманов : вибрані праці [ 3-х т., 4 кн.] / редкол. : В. П. Андрущенко (гол.), Б. І. Андрусишин, В. П. Бех, Г. І. Волинка, Л. І. Мацько, В. Ф. Погребенник (відп. секретар) ; упоряд. та примітки В. Ф. Погребенник. – К. : Знання України, 2007. – Т. 1, кн. 2: Історія. Публіцистика. Політологія. – 2007. – 272 с.
114. Михайло Драгоманов : вибрані праці [у 3-х т., 4 кн.] / редкол. : В. П. Андрущенко (гол.), Б. І. Андрусишин, В. П. Бех, Г. І. Волинка, Л. І. Мацько, В. Ф. Погребенник (відп. секретар) ; упоряд. та примітки В. Ф. Погребенник. – К. : Знання України, 2007. – Т. 2: Фольклористика. Літературознавство. – 2007. – 439 с.
115. Михайло Драгоманов : вибрані праці [у 3-х т., 4 кн.] / редкол. : В. П. Андрущенко (гол.), Б. І. Андрусишин, В. П. Бех, Г. І. Волинка, Л. І. Мацько, В. Ф. Погребенник (відп. секретар) ; упоряд. та примітки В. Ф. Погребенник. – К. : Знання України, 2007. – Т. 3 : Літературознавство. – 299 с.

116. Волюнка Г. И. Всегда ли вывод “после этого”, значит по причине этого” (post hoc, ergo propter hoc) является ошибкой? ( логико-гносеологический подход) / Г. И. Волюнка, В. А. Дорошкевич, Н. Г. Мозгова // Нова парадигма. Філософія. Політологія. Соціологія : журн. наук. праць / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова : ред. колегія Б. І. Андрусин, В. П. Андрущенко, ...Г. І. Волюнка [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – Вип. 74. – С. 3-11. – Літ. : 11 назв.
117. Волюнка Г. І. Драгоманов і Пирогов : зустріч через століття / Г. І. Волюнка, Н. Г. Мозгова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер.: Філософія. – Тернопіль, 2008. – С. 40-44.
118. Волюнка Г. І. Історія зарубіжної філософії / Г. І. Волюнка, Б. К. Матюшко, Т. П. Глушко // Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.030100 “Релігієзнавство (практична психологія)” / за ред. В. Д. Бондаренка, І. І. Дробота ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Інститут філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 180-233.
119. Волюнка Г. І. Історія зарубіжної філософії / Г. І. Волюнка, Б. К. Матюшко, Т. П. Глушко // Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 “Філософія (практична психологія)” / за ред. Г. І. Волюнки, І. І. Дробота, Л. В. Долинської ; Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Інститут філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 5-58.

- 
120. Методологія гуманітарного пізнання / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 "Філософія (практична психологія)" / за ред. Г. І. Волинки, І. І. Дробота, Л. В. Долинської; Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Інститут філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 260-275.
121. Волинка Г. І. Методологія гуманітарного пізнання / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 "Філософія (суспільствознавство)" / авт. : Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. І. І. Дробота, Г. І. Волинки ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; Ін-т філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 309-325.
122. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 "Філософія ( суспільствознавство)" / авт. : Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. І. І. Дробота, Г. І. Волинки ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; Ін-т філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 502 с.
123. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 "Філософія (практична психологія)" / авт. : Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. Г. І. Волинки, І. І. Дробота, Л. В. Долинської; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; Ін-т філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 474 с.
124. Волинка Г. І. Наукові здобутки драгоманівців: доповідь проректора з наукової роботи професора Г. І. Волинки // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2008. – № 4 (1586), квітень. – С. 3.
125. Мозговая Н. Русский космизм и философская мысль в духовных академиях / Н. Г. Мозговая, Г. И. Волинка // Соловьевские исследования: периодический сборник научных трудов. – Иваново, 2008. – Вып. 19. – С. 25-29.

- 
126. Найчук А. В. Філософська педагогічна думка України : динаміка у цивілізаційному вимірі : монографія / А. В. Найчук ; рецензенти : Г. І. Волинка, М. П. Лукашевич. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 209 с.

## 2009

127. Волинка Г. И. Были ли Кант, Гегель, Ницше делосскими ныряльщиками в истолковании Гераклита Темного? / Г. И. Волинка, В. А. Дорошкевич, Н. Г. Мозговая // Нова парадигма: Філософія. Політологія. Соціологія : зб. наук. праць / НПУ ім. М. П. Драгоманова ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; Творче об'єднання "Нова парадигма". – К., 2009. – Вип. 84. – С. 3-9.
128. Историко-философские фантазии о законе исключенного третьего – природа третьего в законе / Г. И. Волинка, Н. Г. Мозгова // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія : зб. наук. праць. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. 25 (38). – С. 92-101.
129. Волинка Г. І. Історичні традиції у модерному вимірі / Г. І. Волинка // Пам'ять століть : історичний, науковий та літературний журнал / КНУ імені Т. Шевченка, Ген. дирекція по обслуговуванню іноземних представництв, Історичний клуб "Планета". – К., 2009. – № 5-6. – С. 26-37.
130. Волинка Г. І. Йосип Міхневич і концепція комізму / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Науковий світ. – 2008. – № 9. – С. 18-19.
131. Волинка Г. І. К проблеме об истоках русского космизма / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Соловьевские исследования : периодический сборник научных трудов. – Иваново (Россия), 2009. – № 1(21) – С. 24-34.



- 
132. Волинка Г. І. Кто отстоял возможность философии – Гераклит или Кант? / Г. І. Волинка, В. О. Дорошкевич, Н. Г. Мозговая // Нова парадигма: Філософія. Політологія. Соціологія / НПУ ім. М. П. Драгоманова : журн. наук. праць; НПУ імені М. П. Драгоманова; Творче об'єднання "Нова парадигма". – К., 2009. – Вип. 87. – С. 3-9.
133. Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / укл.: Г. І. Волинка, О. С. Падалка, Л. Л. Макаренко; за заг. ред. В. П. Андрущенко. – 2-ге видання, допов. і перероб. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 313 с. – (Серія "Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова": до 175-річчя НПУ імені М. П. Драгоманова).
134. Под знаком вечности. Великие философы: учебное пособие / В. Андрущенко; рецензент Г. И. Волинка [и др.]; Московский государственный педагогический университет. – М.: МГПУ, 2009. – 467 с.
135. Волинка Г. І. Рішельєвські перехрестя філософії космізму: відкриваємо забуті імена – Йосип Міхневич / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Світогляд. – К., 2009. – № 1(15). – С. 12-13.
136. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навчальний посібник / В. П. Андрущенко, Т. І. Андрущенко, Н. Б. Адаменко, Г. Б. Бик, Г. І. Волинка (відп. ред., передмова), К. Г. Волинка, Т. П. Глушко, В. О. Дорошкевич, В. В. Козачинська, О. В. Кучмій, Б. К. Матюшко, Н. Г. Мозгова, А. А. Мозговий, І. Г. Немчинов, Л. А. Облова, Г. О. Остапчук, В. В. Пономаренко, Ю. О. Федів, К. А. Фоменко, О. І. Шульц; за ред. Г. І. Волинки. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.

---

## 2010

137. Волюнка Г. І. Историко-философские фантазии о законе исключенного третьего - природа третьего в законе / Г. И. Волюнка, В. А. Дорошкевич, Н. Г. Мозговая // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 7 : Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – К. : НПУ, 2010. – Вип. 25(38). – С. 92-102. – Літ.: 19 н.
138. Волинка Г. І. Інститут магістратури, аспірантури та докторантури : до 175-річчя НПУ імені М. П. Драгоманова / Г. І. Волинка // Освіта. – 2010. – № 4 (5387), 12 січня. – С. 4.
139. Історія Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: бібліографічний покажчик / авт. статей : В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова ; укл. О. Бондаренко, Н. Тарасова, Г. Шаленко ; наук. ред. Л. В. Савенкова. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Каф. філософії, Наукова бібліотека. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 95 с.
140. Волинка Г. І. Методичні вказівки щодо виконання магістерської роботи / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2010. – 23 с.
141. Волинка Г. І. Методичні вказівки щодо виконання магістерської роботи / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів і спеціалістів з спеціальності 7.8.030101 “Філософія” / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; авт. : Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – С. 170-185.

- 
142. Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів і спеціалістів з спеціальності 7.8.030101 "Філософія" / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; авт.: Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]; за ред. Г. І. Волинки. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 202 с.
143. Волинка Г. І. Наскрізна програма практики студентів: методичні рекомендації / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 23 с.
144. Волинка Г. І. Наскрізна програма практики студентів: методичні рекомендації / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів і спеціалістів з спеціальності 7.8.030101 "Філософія" / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; авт.: Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]; за ред. Г. І. Волинки. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – С. 186-201.
145. Волинка Г. І. Наскрізна програма практики студентів на пряму підготовки – 0301 ФІЛОСОФІЯ спеціальності – 6.0300100, 70300101, 80300101 ФІЛОСОФІЯ / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Збірник наскрізних програм практик студентів за спеціальностями університету / редкол.: В. П. Андрущенко, В. П. Бех, Г. І. Волинка [та ін.]; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 438-447.
146. Волинка Г. И. Некоторые проблемы тождества в истории логико-философских фантазий / Г. И. Волинка, В. А. Дорошкевич, Н. Г. Мозговая // Нова парадигма: Філософія. Політологія. Соціологія: журн. наук. праць / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Творче об'єднання "Нова парадигма". – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 92. – С. 3-12. – Літ.: 17 н.

- 
147. Нові концепції викладання іноземної мови у світлі сучасних вимог : матеріали Всеукр. наук.-метод. конф., 11 листоп. 2010 р. / ред. рада : В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка [та ін.]; укл. Г. А. Турчинова, О. О. Яременко, М. О. Шутова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 242 с.
148. Мозговая Н. Г. Одесские лекции И. Г. Михневича и философия Н. Ф. Федорова: идейные совпадения и параллели / Н. Г. Мозговая, Г. И. Волинка // “Служитель духа вечной памяти”: Николай Федорович Федоров (к 180-летию со дня рождения): сб. научных статей: в 2 ч., ч. 2 / Российская гос. библиотека [и др.]; сост.: А. Г. Гачева, М. М. Памфилов. – Москва : Пашков дом, 2010. – С. 54-64.
149. Волинка Г. І. Онтологія, феноменологія, гносеологія / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів і спеціалістів з спеціальності 7.8.030101 “Філософія”/ Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; авт.: Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – С. 58-70.
150. Волинка Г. І. Очерк о принципе достаточного основания Лейбница в свете философского наследия (теоретико-познавательная интерпретация) / Г. И. Волинка, В. А. Дорошкевич, Н. Г. Мозговая // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 24(37). – С. 99-103. – Літ. 17 н.
151. Погляд управлінської команди університету в майбутнє української освіти : університет-інститути-школи / Волинка Г. І. : Шлях у велику науку починається тут: НПУ імені М. П. Драгоманова – 175 років // Директор школи, ліцею, гімназії : всеукр. наук.-практ. журнал / Міністерство освіти і науки України ; НАПН України [та ін.]. – 2010. – № 1. – С. 42.

- 
152. Волинка Г. І. Рішельєвські перехрестя майбутньої епохи (До 200-річчя від дня народження Й. Г. Міхневича) / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Наука і суспільство. – 2010. – № 9/10. – С. 24-26.
153. Волинка Г. І. У витоків Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Історія Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: бібліографічний покажчик / укл. О. Бондаренко, Н. Тарасова, Г. Шаленко ; наук. ред. Л. В. Савенкова ; НПУ ім. М. П. Драгоманова, Каф. філософії, Наукова бібліотека. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – С. 3-51.
154. Волинка Г. І. Український ґрунт філософії космізму / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів і спеціалістів з спеціальності 7.8.030101 “Філософія” / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ імені М. П. Драгоманова ; авт. : Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – С. 87-93.
155. Волинка Г. І. Феномен наукової школи / Г. І. Волинка // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2010. – № 1 (1605), січень. – С. 6.
156. Волинка Г. І. Філософи університету Св. Володимира як засновники світської педагогічної освіти в Києві / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Наукова сесія, присвячена 175-річчю НПУ імені М. П. Драгоманова: за версією і сприянням ректора університету В. П. Андрущенко: у двох книгах. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Кн. 1. – С. 82-88.

- 
157. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія : навч. посібник / В. П. Андрущенко, Т. І. Андрущенко, Н. Б. Адаменко, Г. Б. Бик, Г. І. Волинка (відп. ред., передмова), К. Г. Волинка, Т. П. Глушко, В. О. Дорошкевич, О. В. Кучмій, Б. К. Матюшко, Н. Г. Мозгова, А. А. Мозговий, Н. С. Назаренко, І. Г. Немчинов, Л. А. Облова, Г. О. Остапчук, Ю. В. Павлов, В. В. Пономаренко, Ю. О. Федів, К. А. Фоменко, О. І. Шульц ; за ред. Г. І. Волинки. – К. : Каравела, 2010. – 464 с.
158. Драгоманов М. Із наукової спадщини / М. Драгоманов ; редкол. : В. П. Андрущенко, В. П. Бех, Г. І. Волинка, О. С. Падалка, В. Ф. Погребенник (відп. секретар, упоряд. та прим.) ; Міністерство освіти і науки України ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Знання України, 2010. – Кн. 1: Політологія. Культурологія. – 595 с.

## 2011

159. Воłynка Г. І. Историко-философские фантазии о законе исключительного третьего – природа третьего в законе / Г. І. Воłynка, В. А. Дорошкевич, Н. Г. Мозговая // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. 25(38). – С. 92-102. – Літ.: 19 н.
160. Воłynка Г. І. Мемуар о метафизике / Г. І. Воłynка, В. А. Дорошкевич, Н. Г. Мозговая // Політологічний вісник'54. – К. : ІНТАС, 2011. – Вип. 54. – С. 8-24.
161. Методичні вказівки щодо виконання магістерської роботи / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030101 “Філософія (практична психологія)”, Філософія (суспільствознавство) / за заг. ред. В. П. Андрущенка, Г. І. Волинки ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; Ін-т філософської освіти і науки ; авт. : І. І. Дробот, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 464-478.

- 
162. Методичні вказівки щодо виконання магістерської роботи / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс підготовки спеціалістів спеціальності 7.02030102 “Релігієзнавство” / авт.: І. І. Дробот, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]; за ред. В. Д. Бондаренка, І. І. Дробота; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Ін-т філософської освіти і науки. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 222-236.
163. Методичні вказівки щодо виконання магістерської роботи / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030102 “Релігієзнавство” / авт.: І. І. Дробот, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]; за ред. В. Д. Бондаренка, І. І. Дробота; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Ін-т філософської освіти і науки. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 214-227.
164. Волинка Г. І. Методичні вказівки щодо виконання магістерської роботи / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02010101 “Культурологія” / авт.: І. І. Дробот, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]; за ред. В. Д. Бондаренка, І. І. Дробота; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 328-343.
165. Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030101 Філософія (практична психологія) / авт.: Г. І. Волинка, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]; за ред. Г. І. Волинки, І. І. Дробота, Л. В. Долинської; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Ін-т філософської освіти і науки. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 482 с.

- 
166. Волинка Г. І. Наскрізна програма практики студентів на пряму підготовки - 0301 ФІЛОСОФІЯ спеціальності - 6.0300100, 70300101, 80300101 ФІЛОСОФІЯ / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Збірник наскрізних програм практик студентів за спеціальностями університету / редкол. : В. П. Андрущенко, В. П. Бех, Г. І. Волинка [та ін.] ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2011. - С. 438-447.
167. Волинка Г. І. Онтологія, феноменологія, гносеологія / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030101 Філософія (практична психологія), Філософія (суспільствознавство) / за заг. ред. В. П. Андрущенка, Г. І. Волинка ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; авт. : І. І. Дробот, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. - С. 167-179.
168. Волинка Г. І. Програма практики студентів / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030101 Філософія (практична психологія), Філософія (суспільствознавство) / за заг. ред. В. П. Андрущенка, Г. І. Волинка ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; авт. : І. І. Дробот, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. - С. 448-463.
169. Волинка Г. І. Статус дослідницького - мета розвитку Драгоманівського університету / Г. І. Волинка // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. - 2011. - № 4 (1614), квітень. - С. 2. - Фото Г. Волинка.



- 
170. Волинка Г. І. Український ґрунт філософії космізму / В. І. Волинка, Н. Г. Мозгова // Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030101 Філософія (практична психологія), Філософія (суспільствознавство) / за заг. ред. В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; авт.: І. І. Дробот, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 281-287.
171. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посібник. – 2-ге вид. / В. П. Андрущенко, Т. І. Андрущенко, Н. Б. Адаменко, Г. Б. Бик, Г. І. Волинка (відп. ред., передмова), К. Г. Волинка, Т. П. Глушко, В. О. Дорошкевич, В. В. Козачинська, О. В. Кучмій, Б. К. Матюшко, Н. Г. Мозгова, А. А. Мозговий, І. Г. Немчинов, Л. А. Облова, В. В. Пономаренко, Ю. О. Федів, К. А. Фоменко, О. І. Шульц; за ред. Г. І. Волинка. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.
172. Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: зб. наук. праць зв.-наук. конф. викладачів університету за 2010 р., 9-10 лютого 2011 р. / укл. Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Симоненко, О. П. Ємельянова; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 355 с.
173. Збірник наскрізних програм практик студентів за спеціальностями університету / авт.: ... Н. Г. Мозгова [та ін.]; редкол.: В. П. Андрущенко, В. П. Бех, Г. І. Волинка [та ін.]; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2011. – 482 с.

## 2012

174. Андрущенко В. До питання про витоки освіти у часи Київської Русі / В. Андрущенко, Г. Волинка, Н. Мозгова // Вісник Інституту розвитку дитини. Сер.: Філософія. Педагогіка. Психологія: зб. наук. праць / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 21. – С. 5-10. – Літ.: 8 н.

- 
175. Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2011 рік, 9-10 лютого 2012 р. / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Ч. 1. – 295 с.
176. Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2011 рік, 9-10 лютого 2012 р. / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Ч. 2. – 291 с.
177. Волинка Г. І. Таємниця академіка Шкіля : до 80-річчя М. І. Шкіля // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2012. – № 9 (1628), грудень. – С. 2.
178. Академік НАПН України Микола Іванович Шкіль : біобібліографічний покажчик до 80-річчя від дня народження / В. П. Андрущенко : “Великий вчителю!”, с. 3-4; Г. І. Волинка : “Таємниця академіка Шкіля”, с. 8-12; упоряд Н. І. Тарасова ; М-во освіти і науки України, НПУ ім. М. П. Драгоманова, Наукова бібліотека. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 227 с. – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”).
179. Волинка Г. И “Три сестры” А. П. Чехова и будущее : “Давайте хоть пофилософствуем” / Г. И. Волинка, В. А. Дорошкевич, Н. Г. Мозговая // Науковий часопис / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Сер. 7 : Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 27(40). – С. 85-91. – Літ.: 17 н.

---

## 2013

180. Волинка Г. І. Велич духовності / Г. І. Волинка // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / Інститут вищої освіти АПН України / редкол. : В. П. Андрущенко (гол. ред.) [та ін.]. – К. : Вид-во Інституту вищої освіти, 2013. – № 2. – С. 120-121. – Рец. на кн. : Губерський Л. Філософія : Історія. Людина. Освіта / Л. Губерський, В. Кремень, В. Ільїн.
181. Волинка Г. Метафізика духовної впливовості Київської духовної академії (на прикладі сім'ї Булгакових) / Г. Волинка, Н. Мозгова // Міждисциплінарні дослідження складних систем : [збірник наукових праць] / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – № 2. – С. 129-144.
182. Волинка Г. І. Серія “Антологія української думки” / Г. Волинка // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2013. – № 3 (1631), лютий. – С. 7.
183. Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. праць звітної-наукової конференції викладачів університету за 2012 рік, 9-10 лютого 2013 р. / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова ; уклад. : Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна [та ін.] ; ред. рада : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – 402 с.

---

АВТОРЕФЕРАТИ, ДИСЕРТАЦІЇ  
ПРОФЕСОРА Г. І. ВОЛИНКИ

Волинка Г. И. Диалектико-материалистические основания стиля мышления современной науки : автореф. дис. ... канд. философ. наук. 09.00.01 / Г. И. Волинка ; Киевский государственный университет имени Тараса Шевченко. – К., 1980. – 22 с.

Волинка Г. И. Диалектико-материалистические основания стиля мышления современной науки : дис. ... канд. философ. наук. 09.00.01 / Г. И. Волинка ; Киевский государственный университет имени Тараса Шевченко. – К., 1980.

Волинка Г. И. Социально-практическая функция материалистической диалектики : автореф. дис. ... докт. философ. наук. 09.00.01 / Г. И. Волинка ; Киевский государственный университет имени Тараса Шевченко. – К., 1989. – 32 с.

Волинка Г. И. Социально-практическая функция материалистической диалектики : дис. ... докт. философ. наук. 09.00.01 / Г. И. Волинка ; Киевский государственный университет имени Тараса Шевченко. – К., 1989. – 198 с.

## *Видання за участю Г. І. Волинки*

Вісник : матеріали звітної науково-практичної конференції НПУ імені М. П. Драгоманова, лютий 2004 р. : до 170-річного ювілею Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / Міністерство освіти і науки України, НПУ ім. М. П. Драгоманова ; ред. кол. : В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка (укладач) [та ін.]. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 171 с.

Актуальні проблеми вітчизняної та світової історії [Текст] : збірник наукових статей учасників Третіх всеукраїнських драгоманівських читань молодих істориків, К., 12 березня 2010 р. / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; редкол. Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 487 с.

---

Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : наук. вісник : зб. наук. праць / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, НАН України ; ред. кол. : В. П. Андрущенко (шеф-редактор), В. М. Вашкевич (гол.), ... Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : ВІР УАН, 2006.

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / ред. рада : В. П. Андрущенко (голова), ... Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004.

Серія 1: Фізико-математичні науки.

Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системні навчання.

Серія 3: Фізика і математика у вищій і середній школі.

Серія 4: Географія і сучасність.

Серія 5: Педагогічні науки: реалії і перспективи.

Серія 6: Історичні науки.

Серія 7: Культурологія, релігієзнавство, філософія.

Серія 8: Філологічні науки (мовознавство і літературознавство).

Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов.

Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови.

Серія 11: Соціологія, соціальна робота, соціальна педагогіка, управління.

Серія 12: Психологічні науки.

Серія 13: Проблеми трудового навчання.

Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти.

Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт).

Серія 16: Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики.

Серія 17: Теорія і практика навчання та виховання.

Серія 18: Економіка і право.

Серія 19: Корекційна педагогіка та соціальна психологія.

Серія 20: Біологія.

Серія 21: Історико-педагогічні студії.

Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.

Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : наук. вісник : зб. наук. праць / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, НАН України ; ред. кол. : В. П. Андрущенко (шеф-редактор), В. М. Вашкевич (гол.), ... Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : ВІР УАН, 2006.

---

Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030101 “Філософія (практична психологія)”, “Філософія (суспільствознавство)” / за заг. ред. В. П. Андрущенко, Г. І. Волинки / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, НАН України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 482 с.

Навчально-методичний комплекс підготовки спеціалістів спеціальності 7.02030101 “Філософія” (практична психологія), “Філософія” (суспільствознавство) / за заг. ред. В. П. Андрущенко, Г. І. Волинки; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, НАН України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 502 с.

Нова парадигма. Філософія. Соціологія. Політологія : журн. наук. пр. / ред. кол.: Б. І. Андрусин, В. П. Андрущенко, В. П. Бех (гол. ред.) ... Г. І. Волинка [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004.

Нові концепції викладання іноземної мови у світлі сучасних вимог: матеріали Всеукр. наук.-метод. конф., 11 листоп. 2010 р. / ред. рада: В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка [та ін.]; укл. Г. А. Турчинова, О. О. Яременко, М. О. Шутова. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 242 с.

Пам'ять століть: історико-науковий та літературний журнал / НПУ імені М. П. Драгоманова, КНУ імені Т. Шевченка; редкол.: В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусин, В. П. Бех, Г. І. Волинка [та ін.].

Філософія освіти в сучасній Україні: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Філософія сучасної освіти та стан її розробки в Україні”, 1-3 лют. 1996 р. / редкол.: В. П. Андрущенко (гол. ред.), В. С. Лутай, Г. І. Волинка [та ін.]. – К., 1997.

Найчук А. В. Філософська педагогічна думка України: динаміка у цивілізаційному вимірі: монографія / А. В. Найчук; рецензенти: Г. І. Волинка, М. П. Лукашевич. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 209 с.

---

Філософія як складова університетської освіти : зб. наук. праць студентів університету-членів проблемних груп кафедри філософії / Міністерство освіти України; Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова ; Каф. філософії ; за ред. Г. І. Волинки (вступ. Слово : "Філософія в педагогічній університетській освіті: історія, сучасність, перспективи") [та ін.]. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. - 47 с.

Християнсько-мусульманський діалог в контексті євроатлантичних прагнень України : зб. наук. матеріалів / Г. І. Волинка (відп. ред.) [та ін.] ; Держ. департамент у справах релігій. - К., 2006. - 96 с.

Михайло Драгоманов : Вибрані праці [у 3-х т., 4 кн.] / редкол. : В. П. Андрущенко (гол.), Б. І. Андрусишин, В. П. Бех, Г. І. Волинка, Л. І. Мацько, В. Ф. Погребенник (відп. секретар) ; В. П. Андрущенко, В. Ф. Погребенник. Велич Михайла Драгоманова, с. 3-14 ; упоряд. та примітки В. Ф. Погребенник. - К. : Знання України, 2006. - Т. 1, кн. 1: Історія. Педагогіка. Публіцистика. - 342 с.

Михайло Драгоманов : вибрані праці [ 3-х т., 4 кн.] / редкол. : В. П. Андрущенко (гол.), Б. І. Андрусишин, В. П. Бех, Г. І. Волинка, Л. І. Мацько, В. Ф. Погребенник (відп. секретар) ; упоряд. та примітки В. Ф. Погребенник. - К. : Знання України, 2006. - Т. 1, кн. 2: Історія. Публіцистика. Політологія. - 2007. - 272 с.

Михайло Драгоманов : вибрані праці [у 3-х т., 4 кн.] / редкол. : В. П. Андрущенко (гол.), Б. І. Андрусишин, В. П. Бех, Г. І. Волинка, Л. І. Мацько, В. Ф. Погребенник (відп. секретар) ; упоряд. та примітки В. Ф. Погребенник. - К. : Знання України, 2007. - Т. 2: Фольклористика. Літературознавство. - 2007. - 439 с.

Михайло Драгоманов : вибрані праці [у 3-х т., 4 кн.] / редкол. : В. П. Андрущенко (гол.), Б. І. Андрусишин, В. П. Бех, Г. І. Волинка, Л. І. Мацько, В. Ф. Погребенник (відп. секретар) ; упоряд. та примітки В. Ф. Погребенник. - К. : Знання України, 2007. - Т. 3 : Літературознавство. - 299 с.

Драгоманов М. Із наукової спадщини / М. Драгоманов ; редкол. : В. П. Андрущенко, В. П. Бех, Г. І. Волинка, О. С. Падалка, В. Ф. Погребенник (відп. секретар, упоряд. та прим.); Міністерство освіти і науки України; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. - К. : Знання України, 2010. - Кн. 1: Політологія. Культурологія. - 595 с.

---

Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : матеріали звітно-наукової конференції викладачів університету за 2008 рік, 5-6 лютого 2009 р. / ред. рада: В. П. Андрущенко, А. Т. Авдієвський, ... [та ін.] ; укл. Г. І. Волинка, О. О. Уваркіна [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 264 с.

Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : матеріали доп. зв.-наук. конф. викладачів університету за 2009 р., 10-11 лютого 2010 р. / НПУ імені М. П. Драгоманова; укл. Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. –194 с.

Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2010 рік, 9-10 лютого 2011 року, м. Київ / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 365 с.

Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2011 рік, 9-10 лютого 2012 р. / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова; ред. рада : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Ч. 1. – 295 с.

Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2011 рік, 9-10 лютого 2012 р. / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, Г. І. Волинка [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Ч. 2. - 291 с.

Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. праць зв.-наук. конф. викладачів університету за 2010 р., 9-10 лютого 2013 р. / укл. Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Симоненко, О. П. Ємельянова ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 420 с.



---

Збірник наскрізних програм практик студентів за спеціальностями університету / авт. : ... Н. Г. Мозгова [та ін.] ; редкол. : В. П. Андрущенко, В. П. Бех, Г. І. Волинка [та ін.] ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2011. – 482 с.

---

## *Література про Г. І. Волинку*

Київський державний педагогічний інститут імені О. М. Горького. 1920–1990. Історичний нарис: до 70-річчя / авт. : П. П. Хропко, О. Г. Лозовицький ; ред. кол. : М. І. Шкіль, Г. І. Волинка та ін. – К. : Рад. школа, 1990. – Про Г. І. Волинку на стор. 147–149.

Український державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова: Історичний нарис. 1920–1995. До 75-річчя. – К. : Т-во Толока, 1995. – Про Г. І. Волинку на стор. 121–122.

Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова: історичний нарис. 1920–2000. – К. : Вид-во Четверта хвиля, 2000. – Про Г. І. Волинку на стор. 161–163.

Хто пробуджує мислителя: кафедра філософії / Г. І. Волинка // Освіта. – 2002. – № 54, 20–27 листопада. – С. 10.

Григорій Волинка : обличчя факультету у долях його викладачів // Освіта. – 2002. – № 54, 20–27 листопада. – С. 10.

Еволюція київських закладів вищої педагогічної освіти у ХІХ–ХХ ст. / В. Булавко // Освіта України. – 2004. – № 12, 13 лютого. – С. 2. – Про В. Андрущенко, Г. Волинку та ін.

Про домінуючі спрямування школи: інтерв'ю з професором Г. І. Волинкою; записав В. С. Крисаченко // Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / ред. В. П. Андрущенко, укл. В. П. Бех, Г. І. Волинка. – К. : Четверта хвиля, 2005. – Про Г. І. Волинку на стор. 131–136.

Волинка Григорій Іванович // Професори НПУ імені М. П. Драгоманова : біографічний довідник 1997–2005 рр. / упоряд. В. П. Бех, Г. І. Волинка ; за ред. В. П. Андрущенка. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – Про Г. І. Волинку на стор. 68.

---

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. Історія. Сьогодення. Перспективи. 1934–2004 / авт. : В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, П. В. Дмитренко, І. І. Дробот. – К. : Навчальна книга, 2005. – Про Г. І. Волинку на стор. 178–181, 207.

Ветров І. Михайло Драгоманов у контексті європейського просвітницького руху: вітання проректора Г. І. Волинки учасникам Других міжнародним драгоманівських читань / І. Ветров // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2007. – № 6 (1577), травень. – С. 2.

Взаємозв'язок науки і освіти: (відбулася звітно-наукова конференція “Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету”, на якій відзвітував проректор з наукової роботи Г. І. Волинка) // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2007. – № 2 (1573), лютий. – С. 1.

З досвіду впровадження кредитно-модульної системи : проректор з наукової роботи доповів про атестацію докторантів // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2007. – № 3 (1574), березень. – С. 2.

Нові концепції викладання іноземної мови в контексті Болонського процесу: вітання В. П. Андрущенка і Г. І. Волинки Всеукр. наук.-метод. конф. // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2007. – № 11 (1582), грудень. – С. 1.

Обрії студентської творчості: проректор Г. І. Волинка про стан і і заходи з розвитку науково-технічної творчості студентів університету // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2007. – № 7 (1578), червень. – С. 2.

Гончаренко О. Вдосконалення та інтеграція / О. Гончаренко // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2008. – № 6-7 (1588-1589), травень-червень. – С. 2. (Про підготовку ювілейних видань доповів Г. Волинка).

---

Звітує Інститут філософської освіти і науки (з доп. “Підсумки науково-дослідної роботи викладачів університету за 2007 рік” виступив Г. І. Волинка // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2008. – № 4 (1586), квітень. – С. 2.

Гончаренко О. На часі - відкриття інституту Драгоманова / О. Гончаренко // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2008. – № 2 (1584), лютий. – С. 2. – Фото : Г. Волинка та В. Андрущенко.

Нам 15 років : Інститут політології і права // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2008. – № 2 (1584), лютий. – С. 3.

Наукові здобутки драгоманівців : доповідь проректора з наукової роботи Г. Волинки // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2008. – № 4 (1586), квітень. – С. 3. – Фото Г. Волинки.

Тарасова Н. Розвиток наукової бібліотеки університету: [Г. І. Волинка про міжбібліотечну кооперацію у створенні інформаційного середовища для студентів] / Н. Тарасова, Г. Германчук // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2008. – № 6-7 (1586-1587), травень-червень. – С. 4. – Фото керівництва ун-ту, участь Г. І. Волинки в науково-практичному семінарі НБ НПУ.

Андрущенко В. П. Наш університет. Дорога до Храму / В. П. Андрущенко. – К., 2009. – 318 с. – Про Г. І. Волинку на с. 35, 38, 78, 84, 91-93, 95, 103, 104, 119, 147, 180, 233, 313.

Професор Григорій Іванович Волинка: біобібліографічний покажчик / Міністерство освіти і науки України ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Кафедра філософії ; Наукова бібліотека ; упорядник бібліографічного покажчика Н. І. Тарасова ; [“Філософські роздуми з приводу...” : інтерв'ю з професором В. С. Крисаченком, с. 8-16]. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 41 с. портрет. – Серія : “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”.

---

Мозгова Н. Г. Подвійний ювілей: [90 років кафедрі філософії університету та 60 років від дня народження Григорія Івановича Волинки і 20 років він очолює кафедру] / Н. Г. Мозгова // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2009. – № 8 (1602), жовтень. – С. 1, 3.

Подвійний ювілей (до ювілеїв кафедри філософії та її керівника Г. І. Волинки НПУ ім. М. П. Драгоманова) / Н. Г. Мозгова // Пам'ять століть. – 2009. – № 5/6. – С. 171-176.

Коноваленко О. Щоб звірити курс і ... щоб освідчитись в любові : збори трудового колективу з виборів ректора в НПУ імені М. П. Драгоманова (кандидати В. П. Андрущенко та Г. І. Волинка) / О. Коноваленко // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2010. – № 3 (1607), вересень. – С. 1-2.

Награждения: удостоены ордена “За заслуги” III степени – проректор по научной работе Национального педуниверситета им. М. П. Драгоманова, доктор философских наук, профессор Григорий Волинка // 2000: еженедельник. – 2010. – 22-28 января, № 3 (494). – Держава, В8.

Андрущенко В. Системність і незворотність педагогічного поступу університету (Промова на конференції трудового колективу / В. Андрущенко // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2011. – № 3 (1607), вересень. – С. 2. – (Доручення проректору Г. Волинці розробити положення про молодіжні наукові дослідження).

“Відомий-невідомий” : презентація Г. І. Волинкою книги про Михайла Драгоманова до 170-річчя від дня народження // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2011. – № 8 (1618), жовтень. – С. 5.

В університеті розглядали реальність як комунікацію : Виступ професора Г. І. Волинки на IV Міжнародному форумі “Простір гуманітарної комунікації” в НПУ імені М. П. Драгоманова // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2011. – № 10(1620), грудень. – С. 2. – Фото.

---

Наталія Мозгова: “Людина – безмежне творіння, і її неможливо обмежити”: (професор кафедри філософії Н. Г. Мозгова про формування світогляду, професора Г. І. Волинка і своїх колег) // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2013. – № (1629), січень. – С. 5.

Порохняк К. Обрали вічну професію: професор Г. І. Волинка передає ключ від Знань студентам-драгоманівцям // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2011. – № 8 (1618), жовтень. – С. 2. – Фото.

Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / укл. : Г. І. Волинка, О. С. Падалка, Л. Л. Макаренко ; за заг. ред. В. П. Андрущенко. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 313 с. – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”. До 175-річчя НПУ імені М. П. Драгоманова).

Професори Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова : біографічний довідник 1997–2005 рр. / упоряд. В. П. Бех, Г. І. Волинка, за ред. В. П. Андрущенко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 227 с.

Указ Президента України про нагородження орденом “За заслуги” III ступеня // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2010. – № 2 (1606), лютий. – С. 1.

Володимир Дорошкевич: “Все залежить від допитливості!”: [на кафедрі філософії діє відома наукова школа професора Григорія Івановича Волинка] // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2012. – № 1 (1621), січень. – С. 5. – Фото кафедри філософії.

Кух Л. Розпочав роботу український педагогічний лекторій: [автори ідеї В. П. Андрущенко і В. Г. Кремень; відкрив роботу лекторію проректор Г. І. Волинка] / Л. Кух // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2012. – № 6(1626), вересень. – С. 1. – Фото Г. І. Волинка.

Дотиком пера: нагородження переможців конкурсу “Дотиком пера” [Склад журі професори Григорій Волинка (голова журі), Володимир Погребенник та ін.] // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2012. – № 6 (1626), вересень. – С. 7.

---

Педагогічні обжинки: краща кафедра (філософії – зав. кафедрою Г. Волинка // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2012. – № 6(1626), вересень. – С. 4.

Віктор Андрущенко: “Це нам під силу!” (виступ ректора на розширеному засіданні Вченої Ради НПУ 3 вересня 2013 р.) // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2013. – № 1 (1635), вересень. – С. 1, 3 (відзначено наукову школу Г. Волинка та інших, а також роботу проректора з наукової роботи).

Ковтун Т. Підсумки наукових досліджень 2012 року: відбулися засідання щорічної звітно-наукової конференції викладачів університету, які відвідав проректор з наукової роботи професор Г. І. Волинка / Т. Ковтун // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2013. – № 2 (1630), лютий. – С. 2.

Козинець О. Поширення знань про ААС: (ІХ Східно- та Центральноєвропейську Регіональну конференцію з проблем альтернативної та допоміжної комунікації) / О. Козинець // Педагогічні кадри / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2013. – № 2 (1636), жовтень. – С. 3. – (Г. Волинка відкрив конференцію, фото).

---

**ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК**  
**до хронологічного переліку праць**  
**професора Г. І. Волинки**

- Авдієвський А. Г. 58  
Адаменко Н. Б. 136, 157, 171  
Андріяшин В. І. 58  
Андрусишин Б. І. 58, 102, 113-116,  
175, 176, 183  
Андрущенко В. П. 37, 41, 70, 73, 75,  
77-79, 90-93, 99, 109, 116, 136,  
139, 147, 157, 166, 167, 170, 173, 174,  
175, 176, 180, 183  
Андрущенко Т. І. 136, 157, 171  
Бакіров В. С. 70  
Бахтін М. (54)  
Бачев Д. С. 42  
Бех В. П. 90, 92, 93, 102, (110), 113-  
115, 158, 173  
Бик Г. Б. 136, 157, 166, 171  
Бойченко І. В. 70  
Бойченко М. І. 70  
Болгарський А. Г. 58  
Бондар В. І. 58  
Бондаренко В. Д. 118, 162, 163  
Бондаренко О. 139, 153  
Булгаков М. (65, 181)  
Бурлачук В. Ф. 35, 39  
Бычко І. В. 24  
Василенко В. А. 16  
Вернидуб Р. М. 58  
Волинка К. Г. 136, 157, 171  
Волович В. І. 16  
Гатальська С. М. 35  
Гачев А. Г. 148  
Гегель (97, 127)  
Геракліт (132)  
Глушко Т. П. 118, 136, 157, 171  
Гончаров В. І. 58  
Грищенко Г. П. 58  
Губерський Л. В. 41, 70, (80)  
Гудзь Ю. П. 58  
Гусев В. І. 17, 57, 105  
Дмитренко П. В. 58, 91  
Долинська Л. В. 119, 120, 123, 165  
Дорошкевич В. О. 65, 116, 127, 132,  
136, 137, 146, 150, 159, 160, 179  
Драгоманов М. (46, 50, 73, 74, 77-  
80, 102, 104, 109, 113-115, 158)  
Дробот І. І. 58, 91, 118-123, 161-165,  
167, 168, 170  
Дученко Н. В. 17  
Ємельянова О. П. 172  
Жалдак М. І. 120-122  
Злотина М. Л. 24  
Ігнат'єв М. П. 41  
Ільїн В. (180)  
Казачинська В. В. 136, 171  
Канишевська Л. Д. 58  
Кант (127, 132)  
Карнаухов Л. І. 9, 10, 22, 35, 39  
Кедровський О. І. 17  
Клюбіна Т. С. 58  
Козачук Г. О. 58  
Колесник І. П. 58  
Кравчук М. І. 58  
Кремень В. Г. (180)  
Крисаченко В. С. 92  
Кузьміна Н. М. 58  
Кучмій О. В. 136, 157, 171



---

Лозовицький О. Г. 29  
Лукашевич М. П. 126  
Макаренко Л. Л. 58, 73, 77-79, 109,  
133,  
Матюшко Б. К. 118,119, 136,  
157,171  
Мацько Л. І. 102, 113-115  
Михальченко М. І. 99  
Міхневич Й. (83, 101,130, 135, 148,  
152)  
Мозгова Н. Г. 58, 65, 66, 69, 75, 83,  
91, 95, 96, 100, 104-106, 116, 117,  
120-122, 125, 127, 128, 130-132,  
135-137, 139-146, 148-150, 152-154,  
156, 159-171, 173, 174, 179,181  
Мозговий А. А. 136, 157, 171  
Назаренко Н. С. 157  
Найчук А. В. 126  
Немчинов І. Г. 136, 157, 171  
Нижник В. Г. 58  
Ницше (127)  
Облова Л. А. 136, 157,171  
Огородник І. В. 54, 57, 105  
Остапчук Г. О. 136, 157  
Павелко А. Ф. 12, 13, 15  
Павлов Ю. В. 157  
Падалка О. С. 33,58, 158  
Памфилов М. М. 148  
Панченко Г. Д. 58  
Пастухов В. П. 58

Пирогов М. (104)  
Погребенник В. Ф. 158  
Пономаренко В. В. 136, 157, 171  
Савенкова Л. В. 139, 153  
Сергієнко В. П. 73, 77-79  
Симоненко О. П. 109, 172  
Скворцов Ю. Д. 20  
Сковорода Г. С. (42, 43)  
Слюсаренко А. Г. 58  
Сталін Й. (65)  
Сусол О. К. 58  
Тарасенко В. М. 35, 39, 41  
Тарасова Н. І. 139, 153, 178  
Татарчук Е. В. 58  
Трегуб І. Г. 58  
Турчинова Г. А. 147  
Уваркіна О. В. 172, 183  
Федів Ю. О. 43, 44, 45, 48-50,52, 57,  
64, 66, 69, 96, 100, 106, 136, 157,  
171  
Федоров Н. Ф. (148)  
Фоменко М. М. 58, 136, 157, 171  
Хомик О. А. 58  
Хропко П. П. 58  
Хропко П. П. 29, 42  
Шаленко Г. І. 139  
Шеллінг Ф. (89)  
Шкіль М. І. 29, 58, (177), 178  
Шульц О. І. 136, 157, 171  
Яременко О. О. 147

---

## Світлини



*Григорій Іванович Волинка з колегами кафедри філософії*



*Професори Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Т. І. Андрущенко  
на засіданні кафедри*



*Ректор В. П. Андрущенко, А. В. Толстоухов, Г. І. Волинка, О. С. Падалка, В. П. Бех*



*Ректор В. П. Андрущенко з керівництвом університету:  
Г. І. Волинка, О. С. Падалка, П. В. Дмитренко, І. І. Дробот, В. І. Гончаров,  
Н. Г. Мозгова, Ф. В. Висоцький, Р. М. Вернидуб та інші.*



*Новий випуск "Педагогічних кадрів".  
В. П. Андрущенко, О. С. Падалка, Г. І. Волинка, В. І. Гончаров*



*З колегами*



*Ювілей професора Наталії Григорівни Мозгової*



*Професори І. Т. Горбачук і Г. І. Волинка*



*В. П. Андрущенко, В. П. Бех, І. Т. Горбачук, Г. І. Волинка та ін.  
на засіданні Ради університету*



*Нагородження професора Г. І. Волинки  
ректором університету В. П. Андрущенко*

---

## ЗМІСТ

Душа і серце філософії ( <i>Віктор Андрущенко</i> ) .....	5
Життя філософії і філософія життя ( <i>Наталія Мозгова, Володимир Дорошкевич</i> ) .....	8
Філософ – романтик ( <i>Тетяна Андрущенко</i> ) .....	13
Людина, що породжує сумнів ( <i>Віталій Пономаренко</i> ) .....	15
З тих людей, що навчав Буттю... ( <i>Є. Більченко, Н. Адаменко</i> ) .....	17
Особистість Філософа з Великої Літери ( <i>Тетяна Глушко</i> ) .....	21
Слово про наставника ( <i>Богдан Матюшко</i> ) .....	23
Кілька слів про Вчителя ( <i>Ігор Немчинов</i> ) .....	27
С благодарностью... ( <i>Л. А. Облова</i> ) .....	30
Основні дати життя та діяльності Г. І. Волинки .....	32
Нарис науково-педагогічної діяльності професора Г. І. Волинки .....	35
Філософські роздуми з приводу... ..	37
Бібліографічний покажчик друкованих праць професора Григорія Івановича Волинки .....	45
Монографії, підручники, посібники .....	45
Друковані праці професора Г. І. Волинки .....	50
Хронологічний покажчик .....	50
Автореферати, дисертації професора Г. І. Волинки .....	84
Видання за участю Г. І. Волинки .....	84
Література про Г. І. Волинку .....	90
Іменний покажчик до хронологічного переліку праць професора Г. І. Волинки .....	96
Світлини .....	98

*Інформаційне видання*

# Професор Григорій Іванович Волинка

*Біобібліографічний покажчик*

*Науковий редактор* – Людмила Василівна Савенкова, к.п.н.,  
заслужений працівник культури України

*Укладач бібліографічного покажчика* – Наталія Іванівна Тарасова

*Бібліографічний редактор* Галина Іванівна Шаленко

*Комп'ютерне складання* – Світлана Григорівна Ліхван

*Технічний редактор* – Тетяна Степанівна Меркулова

*Оригінал-макет* – Тетяна Миколаївна Ветраченко



Підписано до друку 27 березня 2014 р.

Формат 60x84/16. Папір офісний. Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. аркушів 6,5. Облік. видав. арк. 4,08.

Наклад 300 прим. Зам №

Віддруковано з оригіналів

---

**Видавництво** Національного педагогічного університету  
імені М. П. Драгоманова. 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.  
Свідоцтво про реєстрацію ДК № 1101 від 29.10.2002. (044) 234-75-87  
Віддруковано в друкарні Національного педагогічного університету  
імені М. П. Драгоманова (044) 239-30-26